

A világ karácsonyi készülődése

Karácsonyra várva minden hónap tartogat valami olyan kiemelt napot, amit pénzzé tudnak tenni, el akarnak adni nekünk.

☞ 5. oldal

Közösségben Jézussal és egymással

Amikor gyerekkoromban nagyanyám nosztalgiázott, gyakran kezdődtek úgy, hogy: „Bezzeg az én időmben...”

☞ 6. oldal

Emléktábla-avatás Ákoson

Több mint száz vendég érkezett a dr. Dobai István születésének 100. évfordulója alkalmából megszervezett ünnepségre.

☞ 15. oldal

AZ ÉLŐ IGE ÉVE
— 2024 —

HARANGSZÓ

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2024. DECEMBER • 35. évf. 23-24. szám • Ára 5 lej

Hálát adtak a felújított templomért

A börvelyi református templomban hálaadó istentiszteletet tartottak november 10-én. A gyülekezet közössége a vendég lelkészekkel és a közéleti szereplőkkel együtt fejezte ki köszönetét Istennek a kívül-belül felújított templomért.

Az ünnepi istentiszteleten főtiszteletű Bogdán Szabolcs János, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke hirdette Isten szent ígését, az Ezsd 1,1-5; 4,1-5; 6,14-16 igeszakaszok alapján. Igemagyarázatát négy támpillérré építette: Istené minden hatalom; a jövő biztos reménye, hogy minden az Isten kezében van; az ellenség is támadásba lendül; a templom újjáépítése után a népnek további feladatai vannak. Azt kívánta

a börvelyi gyülekezetnek, hogy folytassák ők is a megkezdett utat: „Elértétek Isten kegyelméből, hogy megújult ez a templom, de a holnapi naptól újabb szakasz kezdődik el. Folytatni kell! Legyen ebben a folytatásban a legfontosabb számotokra a lelki templomnak az építése. Legyen a legfontosabb ebben a gyülekezetben az Isten megmentő ígésének, evangéliumának a hirdetése, a hiteles keresztyén élet megélése. Szeressétek egymást jobban, mint eddig! Imádkozzatok egymásért vagy akár egymással is, többet, mint eddig! Hirdessétek a teljes evangéliumot szavaitokkal és hiteles életetekkel!” – fogalmazta meg jókívánságait a püspök.

(Folytatás a 15. oldalon)

Fegyverszünet

Azon tünődöm, vajon maradt-e annyi emberség a társadalomban, mint száztizt éve volt. Az évek számát nem véletlenül említem, mert 1914. december 25-én, az első világháború idején, a brit és német katonák, a hivatalos értesítés ellenére, fegyverszünetet tartottak karácsony alkalmából.

A karácsony és a szilveszter hangulata könnyen magával ragad, mert az illatok, színek, ízek, fények bűvöletébe egy pillanat alatt beleszédülünk. Ez azonban nem több mulékony hangulatnál, amely rendszerint úgy tűnik el az ünnep után, mint szürke számár a ködben. De mi van azokkal, akik petárdák helyett bombák robbanását hallják, és mézeskalács helyett a felperzselt területek után maradt füstöt szaglásszák? Nekik milyen ünnepük lesz, ők hogy készülnek az év zárására?

Az biztos, hogy Jézus mindenkiért megszületett, válogatás nélkül. Tehát az ünnep valódi öröme ugyanúgy megadatik mindenkinek függetlenül attól, hogy milyen körülmények között él. Erre az egyik leghitelesebb példa az első világháború első karácsonyának esete, amely a nyugati front egyes pontjain egy rövid időre testvérré tette az ellenséges német és brit katonákat. Az egymást gyilkoló katonák karácsonykor együtt énekeltek és beszélgettek, miközben megosztották egymással azt a keveset, amijük volt. Tették mindezt úgy, hogy a feletteseik nem járultak hozzá a tűzszünethez.

(Folytatás a 2. oldalon)

 www.facebook.com/harangszo

Fegyverszünet Engedelmeskedj Istennek!

(Folytatás az 1. oldalról)

A háború véres küzdelmei közepette mi viszáraz harcedzett katonákat, hogy a parancsnak ellentmondva egy magasabb hatalomnak engedelmeskedjenek, és egymás szívét ne a puskacsővel, hanem a szeretetükkel vegyék célba? A válasz egyértelműen Jézus, aki előtt egykor térdre borultak a bölcsek és a pástörök is. Az ő hatalma nemcsak Betlehemben hozta közelebb egymáshoz a társadalom két végletén élőket, hanem minden korban békességet szerez.

Meggyőződésem, hogy azok a katonák, akik karácsony napján együtt énekeltek és szórakoztak a két lövészárk között, arra az Úrra figyeltek, aki elhozta közénk az igazi szeretetet. Lélekben igazi térdelés volt ez Jézus jászolbölcsője előtt.

Az egyik angol humorista, Bruce Bairnsfather, így emlékszik vissza az eseményekre: „Semmiért sem hagytam volna ki ezt az egyedülálló és furcsa karácsonyt [...] Kiszúrta magamnak egy német tisztet, azt hiszem, hadnagy lehetett, és közöltem vele, hogy meg akarom szerezni a gombjait [...] Kivitettem a drótvágómat, és pár gyors nyisszantással levágtam néhányat belőlük, és eltettem a táskámba. Cserében otthagytam neki kettőt az anyémek közül [...] Az utolsó, amit láttam, az volt, hogy az egyik géppuskásunk, aki civilben amatőr fodrász volt, az egyik könnyen kezelhető német természetellenesen hosszú haját vágta...” Ez a rövidke visszaemlékezés nagyon jól kifejezi az ajándékozás lényegét. Ami a bölcseknek az arany, tömjén és mirha volt, az a nyugati fronton néhány gomb, egy hajvágás, egy korty bor és egyéb apróság volt. Ma Jézust azzal tudjuk megajándékozni, amit szeretettel adunk egymásnak.

A hatalmi pozíciókban lévők megtiltották a médiának, hogy hírt adjon a fronton történt karácsonyi csodáról. Mindkét fél attól tartott, hogy a hadseregük puhánynak fog tűnni az ellenség szemében, ha kiderül, hogy a katonáiknak van szívük, lelkük, hitük. Úgy látom, ez napjainkban is jól bevált módszere a nagyhatalmaknak.

Figyeljünk Jézusra, aki ma is közelebb hoz egymáshoz minket. Amíg rá figyelünk, békére lelhetünk a háborúban, nyughatatlanságban, elégedetlenségben is.

Szeretettel öleld magadhoz a veled szemben állót, mert Jézus is ezt tette veled!

ERDEI-ÁRVA ISTVÁN

„Az igazság iránti engedelmisségben tisztítások meg életeteket képmutatás nélküli testvéri szeretetre a Lélek által, és egymást tiszta szívből, kitartóan szeressétek.” (1Pét 1,22)

Engedd, hogy a Lélek szeretetre vezessen! Engedd, hogy az adventi időszak cselekvő várakozás legyen, és ne unott ácsorgás! Engedelmeskedj Istennek, mert ha nem, hát másnak fogsz. Vannak hamis lelkek, amelyek félrevezetnek. Elhítetik veled, hogy a saját világod istene vagy, aki megszabhatja a határokat, az értékeket és az igazságot. Ettől kezdve a saját igazságodon kívül nem is érdekel másé.

Isten igazságának engedelmeskedve megtisztulhatsz, s ebben segítségére van a Lélek. Ez a megtisztulás viszont nem történik meg magától. Nem lehet tőled független. Nem olyan, mint a nagy népszerűségnek örvendő robotporszívók, amelyeket beindít az em-

ber, amikor elmegy otthonról, s míg a napi teendőit végzi, addig a kis szerkezet tisztává varázsolja a házat. A Lélek rámutat az életed szennyfoltjaira, a megbúvó porcicákra, a megtapadt szutyokra, és megtanít kitakarítani ezeket. A lényeg, hogy a lelki nagytakarítás után, a képmutatás nélküli testvéri szeretet helyet kapjon az életedben.

Ez a szeretet tiszta szívből fakad, és mindig kitartó. Tehát nem azért szeretsz többé, mert némely kapcsolatból hasznod lehet, vagy segítséget kaphatsz. Nem is azért, mert jól érzed magad valakinek a társaságában. Nemcsak az első csalódásig, az első nézeteltérésig, az első rossz élményig szeretsz, hanem mindig kitartóan, mert a szereteted kiadhatatlan forrásból meríted.

Közeledik az ünnep. Takaríts!
Érkezik Jézus. Készülj a fogadására.
Ámen.

E. Á. I.

Beteljesedett várakozás

„Tartsátok meg magatokat Isten szeretetében, várva a mi Urunk Jézus Krisztus irgalalmát az örök életre.” (Júd 1,21)

Az adventi várakozásunkban átélhetjük azt, hogy az Úr ígéje a reménytelenségben reménységet ad. Igénk konkrétan a megtartásról szól. Ez azonban nem azt jelenti, hogy mi megtartjuk magunkat, hanem itt arról van szó, hogy én magamat hová helyezem, kinek az oltalmába engedem. Hiszen erről szól az igénk is: „tartsátok meg magatokat Isten szeretetében.”

Az adventi időszakban fel kell ismerünk, hogy megtartásra szorulunk. Életünk egyik fő célja az kell legyen, hogy ne szakadjunk el Isten kegyelmétől. Így vall erről egy szép lelki ének is: „Szeretlek, Isten, végtelen, / Szeretlek, ó, csodás való, / Dicső neved imádva zengem, / Bár éneke oly elhaló.”

Miképpen tarthatjuk meg magunkat Isten szeretetében? A válasz nagyon egyszerű: várunk kell a mi Urunk Jézus Krisztusunk irgalmasságát. Mi csak néhány héthez kapcsoljuk a várakozást, azonban az ige azt mondja, hogy egész életünk egy állandó Krisztus-várás.

A várakozás a tapasztalataink szerint háromféle lehet. Lehet valakit várni reménytelenül, amikor csak ülünk és várjuk valakinek az érkezését, de tudjuk, hogy nem jön. Várhatunk bizonytalanságban élve, állandó kétségek között. Az igazi váradalom az, amikor már meg vagyunk győződve arról, hogy a várakozásunk beteljesedik. Ilyen a keresztyén ember adventje, amelyben egy percig sem kételkedik az Úr érkezésében. Addig is az a teendőnk, hogy teljes bizalommal és nyitott szívvel várjuk a mi Urunk Jézus Krisztust. Ámen!

KASZANICZKI CSONGOR

Örvendezz az ünnepeden

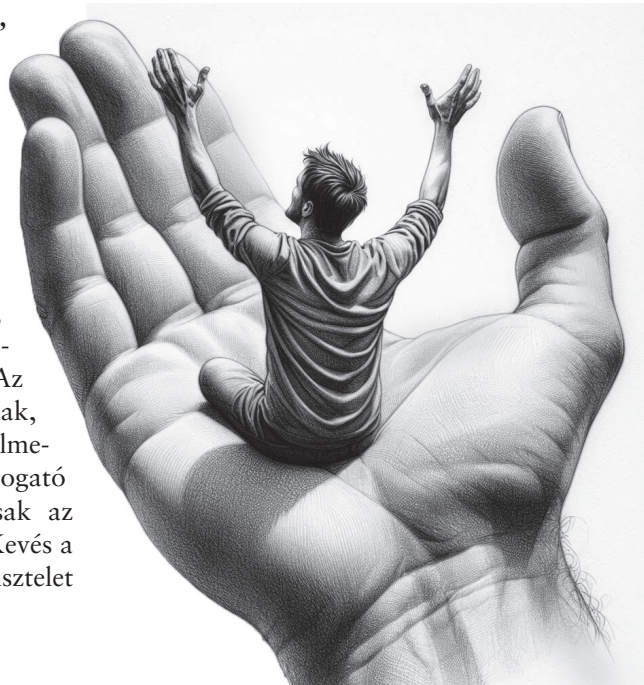
„Mindenki aszerint vigyen ajándékot, amilyen áldást kapott...”
(5Móz 16–17)

Általában az ünnepekhez közeledve erőteljesebb az érzés, hogy magunk is jobban közelgünk Isten titokzatos világához, és Urunk is jobban közeledik hozzánk. Karácsonykor felerősödik ez az élmény, mondhatni, természetesen, mert „megjelent Isten üdvözítő kegyelme minden embernek.” (Tit 2,11) Az élmény önmagában megosztó, vannak, akik a látványosságokban élik ki érzelmeiket, vannak, kik kétkedő holnapotapogató vizsgálódásokban. Nagyon sokan csak az ünneplés gondúzó mámorát keresik. Kevés a hálaadás, lelki szépséggel teljes istentisztelet keretében.

A LELKISÉG VISSZASZERZÉSE

Ünnepeink, sajnos, elveszítették spiritualitásukat. Ezt azért kell felismernünk, hogy vágyat ébresszünk ennek a lelkiségnek a visszaszerzésére. A spiritualitás lelki jóllétet jelent, amely az általános jóllét alappillére. Soroljuk hiányainkat, részben ismerjük a kiváltó okokat, csak éppen a leglényegesebb hiányt feledjük el, és a legfontosabb veszteségünket nem nevezzük meg. Hiányzik a nemes lelkület kiteljesedése a maga szentségében, töredékes az áldáshordozó szeretet. Szenvedünk az ünneptelen idők malomkövei között. Nem a gátlásokból kiszabaduló hamis ünneplésekre van szükség, hanem az értékeit felismerő ember hálaadásra odaszánt kedves alkalmaira. Szükség van az Isten színe előtt való elcsendesődő ünneplésre.

Az ünnepek spiritualitását a tudomány is értékeli. Bár megoszlanak a vélemények. Többen egy létező metafizikai valóság háttér helyzetének sejtelmére adott választ igazolnak, mások az agy alkotta jólléti igény kielégítésére szolgáló termékeny gondolatot feltételeznek. Hasonló gondolat ebben a közegben, hogy ünnepek alkalmával különösen, de általában is, a hit gyógyít, avagy a hívő engedelmségéből származó életmód-változtatás. Ezek az elmékedések, bár töprengésre adnak lehetőséget, és alkalmassint nem is haszontalanok, mégis csak annyira fontosak, hogy jobban értékeljük Isten ünnepre vonatkozó határozatait. Minden ünnepre vonatkozott a rendelet, hogy „senki se jelenjék meg üres kézzel az Úr színe előtt...” (5Móz 16,16). Az ajándék pedig annyi, amennyi áldást kapott és hordoz Isten gyermeke. A törvény szövege a mindennapok világából átlép a lélek tereire, akkor és most egyaránt érvényesen. Eszünkbe juttatja, hogy a régieknek és maiaknak minden siránkozó panaszáradatban van mit az Úr

elé vinniük. Az Ószövetség törvénybe foglalja, Krisztus Jézus hitünkön át erősít meg, hogy a „megváltoztathatatlanok” hitt állapot, a „tehetetlenség” bénítása elutasítható. Isten nem mondaná, hogy nincs üres kéz, ha azt nem töltötte volna meg áldásainak ajándékaival. Urunk mindig abból kér, amit Ő adott korábban nekünk, hogy osszunk abból és áldozunk belőle. Osztani csak abból kell, amit Isten előbb szorzott. Az ünnep gyönyörűségéhez tartozik a megelégedett emberek felseregélése, akik a leszakadókát sem hagyják magukra, mert mindenkinek megvan a szükséges része.

KRISZTUS TENYERÉN

Az ünnep szakralitása abban a hitben teljes, amely felismeri a Krisztus tenyerére költözött élet valóságát, ahol a szeretet nem távoli elnyűtt fogalom, hanem folyamatos erőter és megostromolhatatlan élettér is. Szentlélek hívogató és magához vonzó hatalmával idegyűjti a hívek seregét, az üdvözülő lelkek társaságába. Akik már itt jól érzik magukat, azok tudják, hogy a szív és a kéz tele van mindennel, amivel leróható a hála és elfogadható a köszönet. Az ünnepi lelkületben megerősödik a vétkezés feletti győzelem hite, az egyedül Krisztushoz menekített élet biztonsága és az elfogadás csodája.

Sohasem kér többet Istenünk, sohasem kell többet adnunk, mint aminek kincse már tulajdonunkban van. Jó, hogy ezt a kincset, mely legdrágább, nem kell megvásárolnunk, és mégis a legszebb ajándékok ebből lesznek. A világ előbb-utóbb felismeri, mennyire fontos a megvásárolhatatlan mosoly, a kifizethetetlen simogatás vagy a beárazhatatlan vigasztaló mondat.

Csúry István

Ölelj át szereteteddel!

Atya, Fiú, Szentlélek Istenünk!

Köszönjük neked, hogy eltelhetett egy újabb év, és újra eljöhett az az időszak, amikor minden jobb, meghittebb és fényesebb. Izgalommal várjuk Jézus születésének ünnepét, amikor a mindennapi szürkeséget és a leghidegebb emberi szíveket is legalább egy kis időre megváltoztatja a Világ Világossága.

Urunk, olyan jó érezni, hogy legalább a karácsony közeledtével elfelejtjük gondjainkat, átöleljük egymást, és gyertyát gyújtunk a szeretet igazi lángjának. Annak a szeretetnek, amely nemcsak az ajándékok, a mézeskalács és a fenyőillat mögött rejtőzik, hanem annak is, amelyet Jézus a legszebb ünnepi ajándékként adott nekünk.

A sok pompa és ragyogás között, vezess rá bennünket, Urunk, arra, hogy észrevegyük a karácsony igazi lényegét. Add, hogy az adventi várakozásban, amikor meggyújtjuk az adventi négy gyertyát, ne az ünnepi bőséget és tárgyi ajándékokat várjuk, hanem azt a Valakit, aki egyetlen áldozatával az egész világot megajándékozta.

Könyörgünk azokért, akik a magánnyal néznek szembe az ünnep idején. Add, hogy meg tudjuk osztani egymással a szeretetünket.

Könyörgünk azokért is, akik távol vannak, és hiányoznak. Igaz, hogy nem lehetnek most velünk, de tudjuk, hogy te mély szeretettel és odaadással vigyázol rájuk.

Köszönjük neked, Urunk, hogy a te szereteted végtelen, és hogy nálad semmi sem lehetetlen. Ne engedd, hogy a karácsony elmúltával a szeretet halványabban égjen, hanem a te szereteted legyen jelen egész életünkben, minden gondolatunkban és cselekedetünkben.

Légy velünk, Urunk, a várakozásban, Szentlelked legyen a mi életünk kormányzója. Jó tudni, Urunk, hogy benned kipihenhetjük a fáradalmainkat, tudva, hogy az eljövendő ünnepet és esztendőt a te gondoskodó szereteted veszi körbe.

Járj velünk életünk minden napján, ölelj át bennünket, és hallgasd meg kéréseinket, a te fiadért, Jézus Krisztusért. Ámen!

KÁTAI TÍMEA ZSÓFIA

Kétarcú december

Bár Janusról, a római mitológia istenségéről január hónapot neveztek el, nekem most mégis inkább december haváról jutott eszembe. Janus a római mitológiában az átjárások és kapuk, így a be- és kijárás, a kezdet és vég védőszelleme volt. A *Janus-arcú* megnevezést pedig gyakran használják a kettősségre, a kétszínűségre. S emiatt is jutott eszembe, mert valahogy december havát ilyen kétarcú hónapnak látom.

Az egyik arca az öröm, az ünnep arca. Hiszen egész decemberben ünnepből ünnepbe csöppenünk. adventtel kezdjük, majd jön a Mikulás a jó gyerekeknek, elérkezik szenteste, karácsony ünnepe, s zárja a sort a szilveszteri mulatozás. A gyermekek milyen izgatottan várják ezt a hónapot, hogy csillog a szemük, mikor belépünk decemberbe. S valóban tele van ez a hónap csillogással, fényel, ajándékokkal, nevetéssel, nagy vacsorákkal, nagy találkozásokkal.

De van ennek a hónapnak egy másik arca is, az üröm arca, a szomorúság arca. Szomorú, de mégis tény, hogy ebben a hónapban – főleg karácsony környékén – történik a legtöbb öngyilkosság. Hozzá tartozik ehhez az archoz a rohanás, a költekezés, a stressz. Egyszer egy középkorú asszony mondta nekem, hogy ő annyira utálja a karácsonyt, alig várja, hogy elmúljon. Mikor megkérdeztem, hogy miért, jött a panaszáradat: szaladgálni kell, hogy mindenkinek legyen ajándék, s ezt a bevásárlást a munkaidő után kell elintézni, és a fáradtság mellett pénzre is szükség van; karácsonyra takarítani kell az egész házat; jönnek a rokonok, barátok, sütni, főzni kell, fát díszíteni, teríteni, mosogatni és a többi. Alig várja, hogy vége legyen az ünnepnek, mert még a munkahelyén is nyugisabb, mint az ünnepen otthon. Szerintem sokan járnak hasonló cipőben.

KESERŰ A KARÁCSONY

Vannak sokan, akiknek azért keserű a karácsony, mert egyedül vannak, magányosak. Szeretteik vagy messze külföldön élnek, vagy már a temető kertben pihennek. S bizony milyen fájó tud lenni az üres ház! Másoknak az okoz szomorúságot, hogy nem tudják anyagilag megteremteni azt a karácsonyt, amit szeretnének, vagy éppen azt, amire a gyerekeik vágnak. És folytathatnánk a sort, hogy mi minden tudja elrabolni a karácsony örömet, meghittségét, melegét. Talán betegség, gyász, szegénység, be kell menni a munkába, nincs fehér karácsony, civódás, veszekedés. Apróbb vagy nagyobb gondok, banális vagy reális problémák lobbantják lángra az emberek sokaságának szívében a sóhaj: bárcsak túl lennének már az ünnepen!

Sokszor magam is meglepődöm azon, hogy mennyire el tud tűnni a gyermeki vára-

kozás, öröm és varázs a felnőttek szeméből és szívéből. Nem véletlenül mondja Jézus a tanítványainak: „Bizony mondom nektek, ha meg nem tértek, és olyanok nem lesztek, mint a kisgyermek, nem mentek be a mennyek országába.” (Mt 18,3) „Gyermeki, nagy hitet kérni taníts!” – kérjük az egyik ismert ének által is.

Miért lett a karácsony, a szeretet ünnepe, Krisztus születésének ünnepe nyűg, teher, olyasvalami, amitől szabadulni akar, túl lenni akar rajta az ember?

HOL SIKLOTT KI AZ ÜNNEPLÉSÜNK?

Véleményem szerint az egyik oka a hollywoodi idill. Az amerikai filmek élénk tárnak egy tökéletes karácsonyt: nagy hópaplan a tájon, roskadásig díszkivilágított ház, hatalmas és csili-vili fenyőfa, alatta rengeteg ajándék, terülj, terülj asztalkám, mely körül együtt az egész család. Pukkadásig falatozik és az örömtől majd kicsattan mindenki. Ez a tökéletesnek vélt és mutatott karácsony. S ha valakinek ebből valami vagy éppen semmi nem jön össze, akkor az már nem jó ünnep. Ha a hollywoodi álom vagy éppen annak hiánya tölti be karácsonyunkat, akkor valamiről megfeledeztünk. Az első karácsony éjszakáján is volt nagy „díszkivilágítás” Betlehemben, voltak nagy családi, rokoni találkozások, hiszen a Betlehemből elszármazottak mind hazatértek, voltak nagy lakomák is, volt nagy zsvaj és nyüzsgés. Csak éppen mindezekről távol történt a karácsonyi csoda, ahogy erről az evangélium be is számol nekünk: „Történt pedig azokban a napokban, hogy Augusztusz császár rendeletet adott ki: írják össze az egész földet. Ez az első összeírás akkor történt, amikor Szíriában Kvirinius volt a helytartó. Elment tehát mindenki a maga városába, hogy összeírják.

Felment József is a galileai Názáretből Júdeába, Dávid városába, amelyet Betlehemnek neveznek, mert Dávid házából és nemzetségéből származott, hogy összeírják jegyesével, Máriával együtt, aki áldott állapotban volt. És történt, hogy amíg ott voltak, eljött szülésének ideje, és megszülte elsőszülött fiát. Beplólyálta, és a jászolba fektette, mivel a szálláson nem volt számukra hely.” (Lk 2,1–7)

MEGSZÜLETETT A MEGVÁLTÓ

Ahol az Ige testté lett, ott nincs díszes ház, csak egy istálló, ott nincs nyüzsgő vendégsereg, csak néhány pásztor teszi tiszteletét, ott nincs láрма és buli, csak csendes nyugalom, ott nincsen díszes ajándékok tömkelege, csak szegény pásztorok szerény ajándéka, ott nincsen fehér hópaplan, roskadásig telt asztal, és sorolhatnánk még, hogy a mai idilli karácsonyból mennyi minden nincs benne abban a betlehemi éjszakában. Egyvalami, pontosabban egyvalaki azonban ott van, a megszületett Megváltó.

A pásztorokról azt olvassuk, hogy miután találkoztak a kised Jézussal: „visszatértek, dicsőítve és magasztalva Istent mindazért, amit hallottak és láttak, úgy, ahogyan ő megüzente nekik.” (Lk 2,20) Mitől lett boldog karácsonyuk? Jézus Krisztustól! Mert nem az ember szeretetének ünnepe a karácsony, hanem azé, hogy „úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (Jn 3,16) Oly sok mindennel megtöltötte az ember ezt az ünnepet, hogy épp az ünnepeltnek, épp Krisztusnak nem jut hely benne. Pedig ahogy a pásztorok esetében, úgy ma is, nem a sok külszíntől lesz boldog a karácsonyunk, hanem Jézus Krisztustól! Keresd fel Őt te is karácsonyodban!

A világ karácsonyi készülődése

Néhány héttel ezelőtt egy barátommal beszélgettem, aki a Fülöp-szigeteken telepedett le. A többi között elmondta, képet is küldött róla, hogy ott már szeptember első hetében felkerültek a boltok polcaira a karácsonyi ajándékok. A polcok roskadoztak a különböző karácsonyi díszektől, kiegészítőktől, girlandok voltak mindenhol. És meglepő volt, amit hozzátett, hogy ez a hosszú várakozási, felkészülési folyamat jobban odafor-dítja az ünnepehez.

HALLOWEEN ÉS ADVENT

Karácsonyra várva a fogyasztói társadalom ünnepi hajráját éljük. Minden hónap tartogat valami olyan kiemelt napot, amit el akarnak, és sok esetben el is tudnak adni, pénzzé tudnak tenni nekünk. A nyári úszógumikat váltják az iskolai felszerelések, de már ott sorjázik mellettük a halloweeni nagyüzem, és a halálfejes maszk mellett nemsokára feltűnik az adventi gyertya meg a karácsonyi csúcsdész. Közben néhány Black Friday (fekete péntek, november első péntekje, meg úgy karácsonyig szinte mind), amikor örületes tempóban vásárolunk, már jó előre, nehogy utolsó pillanatra hagyjuk és lemaradjunk valamiről! De már november elején azon gondolkodsz, mikor és hogyan is szervezd az adventi koszorúkészítést, hogy teljen az advent, kinek mivel kedveskedj. Nagyüzem. Fogyasztói hajrá. És ezek mind mi vagyunk, és ezeket mind mi generáljuk. Mert nemcsak az áldozatai, de a haszonélvezői is vagyunk ennek a kornak. Nem tudjuk magunkról lerázni, félretolni, nem lehet mindig mást okolni. Mert sokan valahol élvezzük is a pörgést.

Közben éreznünk kell(ene, csak talán már immunisak vagyunk rá), hogy ez a sok dolog igazából nem fér meg az ember lelkében! Olyan már a lelkünk, mint egy nagy, régi kamra, hatalmas polcokkal. A régi parókián épp van egy ilyen kamránk. Méteres mély polcok vannak benne. A héten takarítottuk, és múzeumi korú savanyúságok, kompótok és paradicsomlevek kerültek elő. Mellettük volt petróleumlámpától a megunt kávécsészén keresztül a sztetoszkópig minden, ami az évtizedek alatt összegyűlt. Sok hasznave-tetetlen kacat.

A lelkünk még durvább képet fest. Hisz a halloween rémsége és a bevásárlási láz mellett ott bujkál a tavalyi adventi koszorúnk, amit idén majd előveszünk, leporolunk, fel-frissítünk, kitesszük az asztalra, és azt hisszük, majd az hozza el az ünnepet. Pedig nem. Mert ahogyan majd karácsony előtt, a hajrá utolsó momentumai között lázas nagy-takarításba kezdünk, ezt kellene már jó előre elkezdni a lelkünkkel. Kilomolni onnan mindent, ami nem a lélek polcaira való: a rohanást, az ünnepi agybajt, a lelki zsirosbő-

dönbe egész évben gyűjtött avas feszültséget, ami aztán majd karácsonykor robban, és a világnak azt a sok kacatját, ami ott sorjázik a boltok polcain, és amitől azt hisszük, majd ünnepünk lesz. Nem lesz, nem azok fogják elhozni az ünnepet. A lelkünk nem egy régi kamra, hanem az a kis hely, az a belső szoba, ahol majd az Ünnepeket kellene fogadnunk. Az a mi tiszta szobánk, ahol be kellene végre fűteni, hellyel kellene kínálni, és ott kellene marasztalni Jézus Krisztust. És nemcsak az ünnepek idejére, hanem mindvégig. Nem fél el a lelkünkben egymás mellett minden, amit ránk zúdít a világ. Szelektálnunk kell, és ami nem odavaló, nem szabad beengednünk!

ADVENTI VÁSÁR ÉS CSENDES ÉJ

November végén, december elején megnyílnak a szebbnél szebb adventi vásárok. Erdélyi nagyvárosaink történelmi főterei ünnepi ruhába öltöznek, de ilyenkor az európai fővárosok is valahogy közelebb kerülnek, és egy budapesti, pozsonyi, bécsi kiruccanás sem elképzelhetetlen. Már októbertől hívogatnak az utazási irodák: gyere, légy részese az adventi élménynek! Szemet-lelket gyönyörködtető pillanatok. De vajon a lélek egész évben kiapadt, ünnepre készülő kongó ürességét be tudja tölteni? Az adventi forgatag zsongásában fel tudod emelni a fejed, és a mézeskalácsos bódék, a terjengő fahéjillat és a forralt boros csésze mellől meg tudod látni a templomtornyokat? Mert ha a kinti zajból ki tudsz lépni, és abba a belső világba be tudsz lépni, egy teljesen más dimenzió tárul eléd. A zajból belépsz a csendbe. Ott is lesz majd zaj, mert beszűrődik, de bent valahogy egészen más lesz. Azt kapod ajándékba, amit máshol nem igazán: a csendet.

A Jingle bells ordításából belépsz a Csendes éj világába. Talán majd halkán bűg az orgona egy adventi korált. Vagy csak csendben motoszkál valaki. De olyan ajándékot találsz, amit nem kínál kint a Black Friday.

Ha nem máshol, otthon próbáld ezt ki. A templom csendjében megtalálsz majd valamit, ami máshol nincs meg. És próbáld meghívni másokat is azzal a lelkesedéssel, amivel az utazási irodák és busztársaságok hívogatnak a bécsi adventi vásárra: életed élménye lesz! Mert hogy azzá váljon valaki számára a belépés a templomba, az már nem rajtad áll. Hidd el.

NINCS KARÁCSONY KEVIN NÉLKÜL

Néhány éven keresztül a fenti cím volt az adventi jelmondat az egyik tévécsatornán. Megtanulta az egész világ, hogy Macaulay Culkin (a Reszkesetek, betörők! főhőse) huncut mosolya nélkül nincs is ünnep. Olyan fogalommá vált, mint a havazás, ami már régóta nincs karácsonykor. Valóban valami külső romantikára van szükségünk? Valami televíziós vagy másfajta függőségre, hogy ünnepnek érezzük a karácsonyt? Ennek a legnagyobb veszélye épp az, hogy úgy járunk, mint a gyermekszínész: az életünk kiüresedik. Karácsonyra emberi ronccsá válunk. Újra és újra abba az ézsaiási mélységbe süllyedünk vissza, amiről a nagy próféta jövendöl: sötét van, és véráztatta csizmáinkkal gázolunk át egymáson. De nem lesz mindig sötétség ott – látja és mutatja meg a jövőt Ézsaiás. Mert eljön a Világ Világossága, Aki túlragyogja a mi mesterséges fényeinket, és lelassítja a rohanásunkat. Állj meg! Máskülönben elfutsz az Élet mellett.

Közösségben Jézussal és egymással

Amikor gyermekkoromban nagyanyám nosztalgizott, gyakran kezdődtek úgy a mondatai, hogy: „Bezzeg az én időmben...” Be kell vallanom, roppant idegesítő volt akkor számomra, ugyanis úgy értelmeztem, hogy lenézi a mostani kort, amelyikben én is élek, lekicsinylésnek értelmeztem, mintha értéktelen lenne a mában élni. Pedig ez hiba volt.

Már elértem azt az életkort, hogy bennem is megfogalmazódjanak ilyen gondolatok, és bizony visszahoznék néhány jól működő dolgot a múltból. Természetesen nem mindent, mert „bezzeg az én időmben” sem működött minden jól, sőt sok mindent a mostani korban sokkal jobban szeretek, mint ahogy rég volt.

Hogy mi hiányzik nagyon? A nagy családi összetartás, a rokonok látogatása vasárnaponként és az ünnepeken, a minden vasárnapi gyülekezeti közösség több száz emberrel a templomban, akik szívesen beszélgettek egymással istentisztelet után, a régi szórakozóhelyek hangulata fiatal koromban, ahol józanon is jól tudtuk érezni magunkat, csak annyi kellett, hogy egy helyre összegyűljünk.

Mi az, ami hiányzik ma? A közösség

Karácsony körül ez a gondolat újra hangsúlyt kap, mégpedig új hangsúlyt. Jézus azért érkezett, hogy ma is közösségünk legyen vele, hogy a szavain keresztül tanítson, a Lelke által jobb emberré formáljon, hogy éljen bennünk, és mi éljünk általa. Ezt a közösséget nem halványítja el az idő, ugyanis Ő ma is ugyanaz, aki 2000 évvel ezelőtt itt járt, abban a világban, mely nem volt méltó rá, de ugyanúgy nem méltó rá ma sem.

Az egyszerű fizikai jelenléte, a szavai, a kisugárzása, gyógyító ereje vonzotta maga köré az embereket. Az evangéliumokban

mindenhol azt olvassuk, hogy amikor meghallották az emberek, hogy érkezik, jöttek a betegek, vagy hozták őket, ha már járni sem tudtak, érkeztek azok is, akik csak tanulni akartak, mert olyan tanításokat mondani, mint amilyeneket ő tudott, senki sem volt képes. Hordozta magában az isteni bölcseséget.

Tehát nem csupán a szavai által lett közösségben az emberekkel, hanem míg a Földön, köztünk volt, szinte sohasem volt fizikailag egyedül, hanem mindig emberek vették körül, kivéve azon ritka alkalmakat, amikor elvonult imádkozni. Csak úgy tudott csendes perceket kialakítani magának, ha keresett olyan helyeket, ahol nem találta meg senki.

Közösség egymással – kapcsolatépítés

Elmesélek egy történetet, amelynek címe: A szeretet tükrében.

Egy ember régóta hordozta magában a sértettséget egy barátja iránt, akivel egy vita miatt eltávolodtak egymástól. Egy nap azonban a barátja váratlanul meglátogatta, hogy bocsánatot kérjen, de a régi sértettség még mindig ott égett a szívében. A barátja megkérdezte: „Miért tartod még mindig életben ezt a fájdalmat? Miért nem tudsz túllépni rajta és megbocsátani?” Az ember először dühösen válaszolt: „Mert te okoztad ezt a fájdalmat! Hogyan várhatod el, hogy csak úgy megbocsássam?” A barátja azonban megfogta a kezét és így szólt: „A szeretet tükrében az egyetlen, amiben megláthatjuk, mennyire fontos a másik ember. A megbocsátás nem a múlt elfeledése, hanem a kapcsolat újjáépítése. Ha a szeretet tükrében nézel rám, talán meglátod, hogy a bocsánatkérésem őszinte, és hogy te is békére lelhatsz, ha megbocsátasz.”

A történet szerint az ember lassan megértette, hogy a megbocsátás nem azt jelenti, hogy elfelejtjük, mi történt, hanem azt, hogy hajlandók vagyunk újra szeretettel fordulni a másikhöz. Ez a történet mélyen megérinti azokat, akik valaha is érezték a megbántottságot, és emlékeztet arra, hogy a szeretet és a megbocsátás milyen hatalmas erejű lehet az emberi kapcsolatokban.

Amikor készülődünk az ünnepre, gondoljuk át, mennyi mindent megvalósíthatunk a kapcsolatainkban, ha szeretettel közelítünk egymáshoz. Minél többet élünk már, annál több haragost gyűjtöttünk össze akarva-akaratlanul. És ahogy haladunk előre az életben, még észrevehetünk valamit: van időszak, amikor elkezdi fogyni a türelem is egymás iránt. Emellett elkezünk „skatulyázni”, ami azt jelenti, hogy ahogy megismertünk egy embert, aszerint ítéljük meg a későbbiekben is. Nem adunk esélyt arra, hogy észrevegyük a változásokat, vagy nem fektetünk munkát abba, hogy megvizsgáljuk, változott-e az illető.

Pedig az élet eseményei, a megpróbáltatások megváltoztathatnak embereket, és vannak olyanok, akiknek adni lehetne új esélyeket, hogy kapcsolatainkat megjavítsuk.

Kérjük Istent, hogy készítsen utat

Lenne egy javaslatom és egyben küldetés a karácsony ünnepe előtt: keressünk valakit, akivel nincs jó kapcsolatunk, mert miattunk megromlott, megbántottuk, vagy valami miatt, ami nem volt szándékos, megsértődött, és már rég beszélgettünk vele, vagy ha beszélgettünk is, az csak nagyon felszínes volt. Ha megtaláltuk, kezdjük el imádkozni érte, és kérjük Istent, hogy készítsen utat a szívében a mi számunkra és a megbocsátás számára. Ugyanis nagyon fontos, hogy Isten elvégezze az előkészítő munkát, másképp nem sikerülhet. Igazi megbocsátás csak Istenben van, ugyanis Ő olyan megbékélést tud adni, ahogyan Ő tudott megbocsátani a bűnös világnak.

S ha végigjártuk az ima útját, amely nem egy-két napot jelent, akkor ünnep előtt vagy akár az ünnepen vegyük fel a kapcsolatot az illetővel és kérjünk bocsánatot, magyarázzuk meg a félreértéseket, és kérjünk egy új lehetőséget a kapcsolatra.

Éljük át személyesen is azt, hogy Isten megbékélést hozott erre a világra. Ennek az ígérek ugyanis nincs semmi hatása az életünkre, ha nem ültetjük gyakorlatba a mondanivalóját.

És mi történik, ha nem sikerült? Az már legyen az ő bűne. De sikerülnie kell.

Áldott ünnepi előkészületeket és ünnepelést!

Gyakorlati kérdések a házassággal kapcsolatban

Ha egy férfi és egy nő megtetszenek egymásnak, akkor csak a férfi kezdeményezheti az ismerkedést? Lélektani tény, hogy többnyire a nő választja a férfit. Az egészséges női lélek felől sugárzik a „hívó szó” valamiféle titokzatos hullámhosszon, s a férfi ennek a vonzó vezérlete alatt indul el az adás irányába, hogy rátaláljon az „adóra”, azaz a nagy „ő”-re, aki meg is hagyja a férfit abban a büszke hitében, hogy ő választott és hódított.

Tudjuk-e azt, hogy Krisztus visszajövetelével a házasság is megszűnik? Jézus kijelentése szerint olyanok leszünk, „*mint az angyalok a mennyben*” (Mt 22,30). Ez azt jelenti, hogy Isten országában nem lesz többé fontos sem a családi állapotunk, sem az egymáshoz való tartozásunk. A Krisztushoz való tartozás lesz egyedül fontos. A Krisztusban hívők közössége megtapasztalja, mit jelent Krisztus menyasszonyának lenni. A házastársak összetartozása tehát véges, de a Krisztussal való összetartozásunk soha el nem múlik, sőt beteljesedik.

● **Mit mond Jézus azokról, akik önként vállalják, hogy házasság nélkül élnek?** Ez nem különb, de nem is megvetendőbb életforma, mint a házasság. Ez kegyelmi ajándék. Isten kegyelme teszi képessé az embert arra, hogy így szolgáljon neki. Ugyancsak Isten kegyelme tesz képesé a házasságban és a családban is, hogy neki szolgáljunk. Tehát nincs minőségi különbség a kettő között, mindkettő normális állapot. Ki mire kapott kegyelmi ajándékot, abban éljen.

● **Mi van azokkal, akik nem önként vállalják ezt az életformát? Akik hajadonok vagy nőtlenek maradtak? Akiket elhagytak vagy özvegyen élnek? Nekik mit mond az ige?** Ugyanazt, mint az előbbieknél. Nem ők választották ugyan a helyzetüket, de elfogadják azt, mint Istentől kapott lehetőséget. Megadatott ezeknek az egyedülálló testvéreknek az a nagy kiváltság, hogy már itt olyanok legyenek, „*mint az angyalok a mennyben*”. (Mt 22,30) Isten küldötteiként érkehetnek meg olyan helyekre, és vállalhatnak el olyan szolgálatokat, amikre házasságként nem lenne idejük és lehetőségük.

● **A homoszexualitás, vagyis az azonos neműek kapcsolata bűn vagy betegség?** Egyre több szakember állapítja meg, hogy a homoszexualitásnak nem genetikai és nem hormonális okai vannak, nem egy öröklött betegség, amiből ne lehetne megszabadulni, hanem sokszor a rendezetlen családi körülmények, a nem megfelelő apa- vagy anyamodell, vagy rossz, negatív ráhatás, esetleg kényszerítés vezethet ide. A Szentírás tanítása szerint a homoszexualitás egyértelműen bűn, és az ilyenek „*el is veszik tévelygésük méltó*

büntetését önmagukban”. (Róm 1,27). De Krisztus által ebből is van szabadulás. Sok emberben van rejtett hajlam az azonos neműek iránti nemi érdeklődésre. Ha azonban ezt nem ingerlik, problémát nem okoz, és Isten segítségével normális mederben folyik az ilyen emberek élete.

● **Szabad-e házasságkötés után azon gondolkodni, hogy vajon Istentől kaptuk-e egymást, ő-e az igazi?** Házasságkötés előtt igen, de házasságkötés után már nem. Amikor egy bizonyos férfira vagy nőre a házasságkötéskor igent mondtunk, akkor ezzel az összes többire nemet mondtunk, akár Krisztusba vetett hittel, akár hit nélkül tettük ezt. Ezért ne is foglalkozunk azzal, hogy mi lett volna, ha mégsem ő lesz a feleségem vagy a férjem, hanem egy másik. A jelenlegi párunkat igyekezzünk minél jobban szeretni és tisztelni, mert ő a miénk.

● **Mit értünk családon belüli erőszakon?** Minden olyan erőszakos viselkedést, amellyel egyik családtag a másiknak szenvedést okoz. A másik ellen irányuló támadás leggyakoribb eszköze a szó, az elmarasztaló, szitkozódó, a másikat emberi méltóságában megsértő és megalázó beszéd. „Hát étel ez a moslék?” „Olyan vagy, mint az anyád!” „A te fajtád mindig is ilyen volt!” Lehetséges az is, hogy valaki szép szavakkal szól, mégis erőszakot követ el, mert zsarolja a társát, lelkiileg terrorizálja. „Ha nem teszed meg ezt és ezt, számolhatsz a következményekkel!” Van, aki a fizikai erőszaktól, a másik testi sértésétől sem riad vissza, az ütlegeléstől, a fizikai szabadságtól való megfosztástól, vagy súlyos esetekben akár a gyilkosságtól sem. A sértés mindhárom formájával az elkövető a maga hatalmát kívánja kiélni és bizonyítani

a sértett fél fölött úgy, hogy közben teljesen jogosnak tünteti fel tettét mind az áldozata, mind a család többi tagja, mind pedig önmaga előtt. A családon belüli erőszak szomorú valósága napjainkban egyre riasztóbb méreteket ölt. A statisztikák szerint az esetek 93%-ban férfiak, 7%-ban nők a bántalmazók. Ez a magatartásforma sajnos könnyen öröklődik. Az ilyen családban felnövő gyermek vagy kórosan bizalmatlan lesz mindenki iránt, vagy agresszívvá válik, vagy egyszerre mindkettő.

● **Mit tehet a gyülekezet vezetősége, ha a helyi közösségben családon belüli erőszakra kap hírt?** Az erőszakos magatartásformák minden emberi kapcsolatban elfogadhatatlanok, különösen pedig a családban. Nincs olyan helyzet, ami igazolná az erőszakot, hacsak nem súlyos esetekben alkalmazott önvédelemről van szó. Ha pedig mégis történnek ilyen esetek, valamennyi érintettben tudatosítanunk kell, hogy csakis a tettes őszinte bűnbánata és a sértett fél bocsánata adhat esélyt a megromlott kapcsolat helyreállítására. A cél tehát a megbékélés és a házastársi közösség megújulása. A sértett fél számára világossá kell tenni, hogy keresztyén hite senkit sem kötelez arra, hogy bántalmazó kapcsolatban maradjon, folyamatos megalázásban, esetleg életveszélyben. A tettesrel kapcsolatban az a küldetésünk, hogy lehetőségünk szerint kimozdítsuk, kineveljük az érzéketlenségéből, a keménységéből, az együttérzésre való képtelenségéből. Meg sok esetben az alkoholizmusából, a beteges féltékenységéből, és eltorzult értékrendjéből, miszerint „a pénz számolva, az asszony verve jó”. Ahhoz, hogy segíthessünk, természetesen az ő közreműködésére is szükség van.

A presbiter, aki közösségformálással szolgál

Nagyapám nyomdokaiba léphettem, mondja hálásan presbiteri szolgálatáról Ciavoiné Létai Andrea Hajnalka élesdi tanítónő, akinek az ideai tisztújításon ismét bizalmat szavaztak az élesdi gyülekezetben.

– A nemrég befejeződött presbiteri tisztújítás során újra bizalmat szavaztak önnek gyülekezetében. Mit jelent önnek ez a szolgálat, és honnan meríti az erőt a mindennapokhoz, a feladatok elvégzéséhez?

– Számomra a presbiteri szolgálat azt jelenti, hogy Létai Sándor nagyapám nyomdokaiba léphettem, aki sok évig volt presbiter, és egyúttal ő volt az, aki kézen fogott és bevitt a templomba. Az, hogy hat év után újraválasztottak, azt jelenti számomra, hogy értékeli közösségformáló munkámat: a gyerekekkel szervezett ünnepi szolgálatokat, a kórusban való éneklésem, a szavakat, a templomi események népszerűsítését az online térben, Élesd képviselőjét a fegyelmi szaktanárságban, konferenciákon. Minden tőlem telhetőt meg fogok tenni ezentúl is.

– Lépünk tovább másik szolgálatára. Mit jelent ma tanító névnek lenni? Miközben minden megváltozott körülöttünk, mégis van, ami ugyanaz: az elemi osztályokban ma is az írás, olvasás, számolás alapjaival ismerkednek az újabb és újabb kisdíjak-nemzedékek.

– Tanítónak lenni ma már jóval többet jelent, mint régen. A tanításnak érdekesnek, interaktívnak, élményszerűnek kell lennie. A tanító a tudásátadás, a készség-, képességfejlesztés és nevelés mellett sokszor apa és anya, jó barát egy személyben, illetve nagyon sokszor menedzser, pszichológus, titkár, olyan csodalény, aki kedves, jószívű, empatikus,

pozitívan látja a világot, segít áthidalni a különbségeket, kapcsolatokat, barátságokat és közösséget épít, inspirál, motivál, differenciál, értéket ad át. És, ahogy ön is mondja, mindeközben nem felejtve a lényegét: lerakni az olvasás, írás, számolás, román nyelv alapjait. Mindezek ellenére régen nagyobb becsülete volt a tanítónak és a papnak is, mint manapság.

– Emlékszem, egyszer említette, hogy egyetlen versenyt sem hagy ki, minden megmérettetésre benevezi, felkészíti, elviszi tanítványait. Miért tartja fontosnak a tanulmányi versenyeket, az áldozatok ellenére is?

– Fontosnak tartom az egészséges versenyszellem ápolását. Ezért mindig lelkiis-

meretesen készítem fel a diákjaimat a különböző helyi, körzeti, megyei versenyekre, de voltak országos, határon átvélő megmérettetések is. Mindig jelen vagyok velük, nem csak „elküldöm a szülővel”. Mindezt persze sok áldozattal jár. Először is többletmunka, másodsor előfordul, hogy ugyanaz a gyermek megy több versenyre, mivel sem nem népes, sem nem kiválogatott az osztályom, harmadszor pedig a tanítót a felkészítésben a szülők segítik, ha tudják, de nincs más szakember, például egy színész, és nem utolsósorban el kell jutni autóval a megyeszékhelyre vagy más városba, ehhez is kell a szülői segítség. A legnehezebb talán mégis az igazságtalanság „lenyelése” mindenkinek, amikor a tehetséges diákomat lepontozzák, mert nem egy sztáriskola növendéke, vagy épp nem valakinek a valakije. Ilyenkor mindig azt mondom: a részvétel a fontos, a befektetett szorgalom, a kitartás jellemet fejleszt, fontos a közösen eltöltött minőségi idő, fontos az iskolánk, kis szőrványunk népszerűsítése, és felejthetetlen az utána következő emlékfagyizás egy kellemes helyen.

– Azt se felejtjük el megemlíteni, hogy tanítói munkája és presbiteri szolgálata mellett a helyi RMDSZ vezetőségi tagjaként is sokrétű tevékenység jellemzi.

– Ettől az évtől már nem vagyok önkormányzati képviselő, de maradtam még a helyi RMDSZ-nőszervelet elnöke, a hölgyekkel is „aktív életet élünk”: kirándulni, színházba, operába, koncertekre járunk, segítjük a helyi érdekvédelmi szervezet munkáját: töltött káposztát főzünk, kokárdát varrunk, önkénteskedünk... Most épp a XI. sütiversenyre készülünk. A titok pedig egyszerű: mindezeket azért teszem, mert jó együtt lenni, jó magyarnak lenni.

– Ünnepi hangulódásunk az év végére tekint. Ezt látjuk, bárhová nézünk. Milyen az ön személyes adventi várakozása, csendessége?

– Azt szeretném, ha csendes és nyugodt lenne. Most az életem eléggé zűrzavaros és zsúfolt, örülnék, ha változás történe: ha sikeresen befejezném tanulmányaim egy részét, ha a szeretteim meggyógyulnának, ha együtt lehetnék magyarországi családtagjaimmal, ha pihentető időt tölthetnék azokkal, akiket a szívembe zártam, s akik besuhanva lelkem kapuján otthonra leltek...

CIAVOINÉ LÉTAI ANDREA HAJNALKA gyermekkorában először még nem tanítónő akart lenni, említette lapunknak egy korábbi beszélgetésünk során. A katonai hivatás vonzotta, az egyenruha, valamint a kötelező rend és fegyelem életérzése miatt. Végül édesapja ellenkezése miatt mégis más irányba indult. Sportoló lett, kézilabda-játékos, Nosz Zoltán tanítványa. „Magas és erős voltam, jobb átlövőként tíz méterről is simán bedobtam a labdát a kapuba, irányítóként pedig jól átláttam a helyzetet. A korosztályomban háromszor voltam a megye legjobbja. Huszonhét éves koromig játszottam különböző csapatokban” – meséli a sportpályafutásával kapcsolatos eredményeit. A forradalom évében, akkori osztályfőnöke, Tordai Borbála magyartanárnő tanácsára határozta el, hogy tanító lesz. „Azt mondta, ez pont nekem való életfeladat, mert sok talentummal áldott meg az Úr. Akkor még voltak képességvizsgák: énekelni, hangszeren játszani, verset mondani, rajzolni, sportolni kellett, majd csak ezután jött a román-, magyar- és matematikavizsga. Mindezekben jeleskedtem, felvettek. Édesanyámnak, apukámnak, Jakab Katalin tanítónak, Pál Emília nagyváradi osztályfőnöknőmnek is sokat köszönhetek, hittek bennem és biztattak” – mesélte a kezdetekről Ciavoiné Létai Andrea Hajnalka.

F. T.

FÁBIÁN TIBOR

Mondd el az érkezőnek

Valahogy mindig az az érzésem támad a jerikói vak ember történetét olvasva, mintha csak ő várná a rászakadt egyedüllétben. A Jézust kísérő tömeg adventje véget ért, ők már látták a Mestert. A kérdés csak az, mi változott.

Ez a bennünk is gyakorta felmerülő kérdés. Mi változik bennem egy-egy csendesség, istentisztelet, igeolvasás, imádság nyomán? Elindulok-e a változás útján? Képes vagyok-e rá? Meddig marad meg bennem az ige elvetett magja? Szárba szökken-e? Vagy rossz talaj az életem, amelyből folyton kipusztul a nagy reménnyel befogadott ige-magocska?

A vak magányosságát látva a modern ember egyedülléte rémlik fel. Utóbbinak ma már nincs ház előtti padja, mint a rendszer-váltás előtti korok emberének, hogy kiülve egy-egy este vagy vasárnap délután kibeszélje magából, ami egy-egy nap vagy hét alatt összegyűlt a lelkében.

A szinte már elborzasztó magányosságot látjuk ma, bármerre nézünk. A valósággal, az étellel képtelen mit kezdeni a mai ember, helyette virtuális mátrixba menekül. Abban

a hitben, hogy ott beteljesülnek a beteljesületlen vágyak. Ott lehet igazságosztó, orvos, szövetségi kapitány. Vagy egyszerre minden. De valójában semmi. Senkinek semmije.

A századik bárány elveszettsége ez, amelyben nemcsak a többi kilencvenkilencet és nemcsak a pásztort nem leli, de önmagát sem. El van veszve. Hírfolyamok és kommentszekciók labirintusában tévelyeg, már rég nem tudja, hol veszett el, melyik út vezette félre.

Ez a vak koldus út menti elveszettsége. Nincs útja, képtelen tájékozódni, nem látja, melyik a jó irány. Ezért hát szüntelen marad az út szélén. Ez lesz állandó otthona, meg a belenyugvó várakozás. Ma ez a megfáradt magány köszönt ránk sokfelől. Bizony, a saját életünkben is akár. Talán egy-egy időshon lakóinak arcán a leglátványosabb ez az „útszélre” sodródott egyedüllét.

Volt, aki azt mondta ott, egész héten a vasárnapi istentiszteletre vár. Ehhez közelít az élete, lelke napról napra. Megint más megvallotta, arra vár, hogy Isten magához szólítsa, mert nincs már célja az életének.

Az advent arról beszél, kiben lobog a várakozás kicsiny mécsese út menti csendes

várakozásunk során. Ezalatt elgondolkodhatom azon, vajon megszokássá vált-e számomra Jézus érkezése, vagy esélyé. Ha ő a reményem, akkor nekem is szükségem van rá, hogy megálljon az életem előtt.

A nyomorúság állandóságában élő vak gyorsan kapcsol: itt van! Megérkezett! És bár a szeme csukva van, a szája be nem áll ezután. Szavainak fontos célja van: felhívni magára Jézus figyelmét. Álljon meg az Úr az ő elesett élete mellett.

Vajon én mit akarok elmondani mindenképp, halaszthatatlanul az érkezőnek? Hol talál rám az Úr, 2024 adventjében? Úton? Útszélén? Sodródásban?

Csak az számít, hogy elmondjam neki.

FÁBIÁN TIBOR

A megtalált karácsonyfadísz

Késő este van, ki-ki nyugalomban. Csak a fa sejtelmes, folytonosan váltakozó fényei világítanak a lakásban. Fenyőillat és csendes éj költözött a nappaliba. Jó ilyenkor letelepedni és hosszasan nézni, bámulni a karácsonyfát. Hol teljességében, hol pedig kicsiny részleteiben.

Talán így üldögélhettek a kis Jézus lábai elé érkezett bölcsek és pásztorok is. Azzal a jóleső bizonyossággal a szívükben, hogy lám, végre megérkeztek. Leteszik ajándékaikat, dicsőítik a világ megváltóját, aztán elcsendesednek. Rabul ejti őket a látvány, a jászolban fekvő gyermek. Szívükben szétárad a boldog bizonyosság: véget ért a hosszúra nyúlt várakozás, megérkeztek az istenfiú lábaihoz.

Csak az tud így békében, csendben időzni, aki tudja, hogy célba ért. És közben azt sem feledí, hogy az út pora mily sok kihívást és alkalmanként nyomorúságot is tartalmazott. Könnyebb lett volna visszafordulni, feladni és hazatérni, mert hiszen túl sok váratlan helyzet jött szembe az úton. Sok nehéz kihívás, háborúság, betegség, kényszerű megállók, amikor azt hitték, hogy nincs tovább és nem lesz megérkezés.

Hányszor gondoltuk mi is ezt ebben az évben, sőt ebben az életben. Már-már feladva mindent. Aztán a következő pillanatban, napon és útszakaszon az Isten váratlanul mellénk lépett, átkarolt és megtámogatott, mint

az istenölelésbe menekülő költőfejedelmet. Ez a karácsony csodája. Úgy lopózik közelünkbe a szentség, ahogy a résnyire megnyílt égből végighasít az angyali híradás a pusztában. Amikor a menny világossága, dicsősége váratlanul megvilágítja az „alvilág” sötétjét, és aki eddig fáradtan, elcsigázva bámulta a kihunyóban lévő pásztortüzet, a paraszak lassuló táncát, az most hirtelen új erőre kap. Új csendesség vár reá, olyan, amit csak az Isten lábainál tapasztalhat meg.

Fenyőillat és csendes éj költözött a nappaliba... És ebben a sejtelmes csöndességben a karácsonyfadíszek mesélni kezdenek. Mindegyik egy-egy rég letűnt korról mesél. Öröme és nehézségei idejéről. A kicsi piros gömbök az első közös karácsonyainkat idézik meg. Mellettük feltűnnek a gyermekkezek munkái: fenyők, tobozok, angyalok.

Évente gyarapszik a díszek kínálata, mások eltörnek és eltűnnek. Mint az emberi élet...

Nemrég otthon jártam. Ahol otthon voltam, születésemtől sok éven át. Talán még ma is... Ahol a legtöbb időt éltem meg eddig. Ahol épp ezért szinte minden sarkot, repedést, kicsiny kis részletet jól ismerek, fejben tartok, sőt időnként ellenőrzök: megvan-e még?!

Anyám kicsi, szerény karácsonyfáját pásztázva belém hasít a felismerés, hogy hiányzik a saját, családi karácsonyfánkról egy dísz. Egy bármilyen, kopott, régi, szerényen esetlen gyermekkori gömb. Ami a régi karácsonyokról mesélne. Arról, amikor egy szemüveges kisfiú megbabonázva bámulta a karácsonyfa sejtelmes fényeit.

Nem találtam már sok díszet otthon. Éppen csak néhányat. Utolsó hírmondókat. Mert hiszen ki-ki elvitt belőlük magával új otthonába, új életébe egy-egy mesélő szimbólumot, vagy csak eltörtek és a mese véget ért...

Szerencsém volt. Találtam még egy kedves, kicsiny gömböt, amire jól emlékeztem. Gyerekkoromban is csak ez az egy volt belőle, kék-fehér háttere a telet ábrázolja, rajta egy jókedvű hóemberrel. Óvatosan felhelyeztem az itthoni karácsonyfára, és időnként letelepszem elé, és várom, hogy meséljen; mondja, sorolja, amit csak ő tudhat, meg amit csak én...

F.T.

Készülünk, felkészülünk, vagy kikészülünk lelkileg az ünneptől?

Kedves olvasó! Bízom benne, hogy a karácsony előtti készülődés közben jut egy kis idő arra is, hogy elolvassa a Harangszót, de még inkább arra, hogy lelkileg ráhangolódjon az ünnepre. Abban, azt hiszem, megegyezhetünk, hogy nem mindig egyszerű feladat ezt megtenni.

Minden életkorban mást jelent az ünnepre való hangolódás, és ugyanúgy a lelkiállapotunktól is függ az, hogyan készülődünk a karácsonyra, vagy egyáltalán készülődni tudunk-e lelkileg az ünnepre.

Számomra ez szintén nem egyszerű, így egyet tudok érteni mindenkivel, akinek a karácsonyi készülődés nehézséget okoz. Én gyerekkoromban veszítettem el az édesapát, nagyon fiatalon és hirtelen halt meg. Onnantól kezdve a mi életünk megváltozott, édesanyám nagyon nehezen viselte a hétköznapiakat is, de hosszú évekig minden karácsony előtt idegileg kikészült. Nem volt hajlandó fát díszíteni, sem szaloncukrot csomagolni, így nagyanyámmal díszítettük a fát is, a lakást is, a karácsony esti vacsora évekig sírásba fulladt, mert édesapám már nem lehetett köztünk, és ezt a lelki terhet még most is cipelem. Együtt tudok érezni azokkal, akik egy gyász vagy valamilyen veszteség miatt nem úgy készülődnek az ünnepre, mint mások, vagy akár évekig szenvednek ünnepek tájkán.

Másfelől az is előfordul, hogy mindenki él a családban, de az ünnepi hangulat mégsem jó, mert a családtagok nehezen viselik el egymást, és az ünnepek alatti összezártság előhívja a konfliktusokat. Így az ünnep nem szeretetteljes lesz, hanem háborús övezetté válik a lakás, és egy kiadós veszekedés után mindenki duzzog valamelyik sarokban. Hiába van szép, feldíszített fenyő, ételektől roskadozó asztal, ha nincs békesség, egyetértés és szeretet.

Az is megtörténhet, hogy sem nem gyászos az ünnep, sem nem konfliktussal teli, hanem egészen egyszerűen csak üres. Hiába van együtt a család, mindenki a telefonját „nyomogatja” és elvan a saját kis világában anélkül, hogy érzés szintjén átélné az ünnepet, vagy jól érezné magát a családtagokkal.

LÉPCSŐK AZ ÜNNEP FELÉ

Miután a gyerekkoromban karácsonyai nagyon szomorúak voltak, felnőttként tudatosan kezdtem irányítani a saját ünnepi ráhangolódásomat. Számomra ez egy többlépcsős folyamat, s most megosztom az olvasóval.

Az első lépcső számomra teljesen a külsőségekről szól: karácsonyi díszítések készítésével kezdődik. Ugyanis képes lennék teljesen hétköznapi dekorációval megünnepelni a karácsonyt, viszont ahol van gyerek, ott nem lehet. Így én erre a dekorációval kezdek hangolódni. Legyen kötelező az (ha adhatok tanácsot), hogy a lakást fel kell díszíteni. Viszont azt javasolnám, hogy ne boltban vegyünk kész dekorokat, hanem készítsük el őket mi magunk, és vonjuk be a családtagokat is. Remek lehetőség a család számára egy jó kis elmélyüléshez vagy beszélgetéshez estéről estére.

A következő lépcső már a lakástakarítás és a mézeskalácssütés. Az ünnepre való igazi készülődés azzal indul, hogy a mézeskalácsfűszerek illata betölti a lakást.

Háziasszonyoknak javasolnám, hogy tervezzék meg az ünnepi sütemény-főzést jó előre,

vásároljanak be hozzá tudatosan, mert másképp elmegy egy fél fizetés az ünnepi ételekre, s végül egy részüket nem eszi meg senki.

Amikor a külsőségek megvannak, nekem akkor kezdődik a lelki ráhangolódás, mert már minden készen vagy készülődben van, nem kell idegeskedni, és megkezdődhet az idei karácsonyra való lelki felkészülés.

Azokban a családokban, ahol vannak gyerekek, el lehet kezdeni mesélni számukra a karácsonyi történetet. De a felnőtt családtagok is beszélgethetnek a Jézus születését megelőző körülményekről és Jézus születéséről. Nem lenne szabad megengedni, hogy a karácsony a fenyőfa ünnepe legyen, vagy a kántálásé, esetleg a wellness ünnepe. Ugyanis karácsonykor Isten ajándékozott az ember számára megváltót. Ez a lényege ennek az ünnepnek, és erről kellene szólni. De ezt csak akkor tudjuk az ünnepen így átélni, ha idejében kezdünk készülni rá, és a család többi tagját is felkészítjük.

Azt javasolnám: abban munkálkodjunk, hogy az ünnepen legyen valamilyen lelki töltetünk. Ne kizárólag a külsőségekkel foglalkozunk.

TÓTÓS BEÁTA

Áldott karácsonyt és boldog új évet kívánunk minden kedves olvasónknak!

Magdalai Mária adventje

November táján mindannyian számos változást tapasztalhatunk közvetlen környezetünkben. Hűvöseks és ködöseks a reggeleks, a lombhullató fáks még utoljára pazar színekbe öltöznek, mielőtt átadnák magukat a szürke meztelenségnek, a kirakatokban pedig megjelennek az ünnepi dekorációks és termékek. Közéledik a karácsony. Lassan beköszönt az advent.

Az adventet mint időszakot mindenki ismeri a keresztyén világban, és ha bárkit megkérdeznénk, hogy mit jelent az advent, akkor 90%-os bizonyossággal két választ kaphatnánk kérdésünkre: vagy azt, hogy a karácsonyt megelőző négy hét, vagy azt, hogy az advent jelentése „várakozás”. Mindkét válasz sebészi pontossággal világít rá arra a tényre, hogy sok esetben csak felületesen ismerjük a kifejezések igazi jelentését.

Az „advent” kifejezés ugyanis az „adventus Domini” latin kifejezésből ered, ami magyarra fordítva annyit tesz: az Úr eljövele. Ahogy arra dr. Nagy Gábor István presbiter rávilágít *Az advent jelentése* című írásában, a keresztyén ember számára az Úr eljövetele nék három értelme is van: egyrészt Jézus születése és földi élete az evangéliumi beszámolók szerint, másrészt Jézus második eljövele az utolsó ítélet napján, harmadrészt Jézus befogadása a szívünkbe.

Nos, Jézus második eljövele eddig a pillanatig még nem következett be, valamikor a jövőben fog megtörténni. Talán azt is mondhatjuk, hogy szerencsénkre, hiszen valószínűleg kevesen vannak olyanok, akik felkészülve várják az Urat (lásd a tíz szűz példázatát – Mt. 25,1–13). Jézus befogadása a szívünkbe pedig elméletileg egy egyszeri esemény kellene legyen, amely már vagy megtörtént velünk, vagy az ehhez vezető úton járunk, mert még keresünk, még bizonytalanok vagyunk, még nem merjük megtenni az utolsó lépést Isten szeretettel és atyai gondoskodással ölelő karjai közé. De az is megtörténhet, hogy már befogadtuk Krisztust a szívünkbe, de aztán bűneinkkel mégis kilakoltattuk Őt ebből az otthonból, ezért újra és újra be kell Őt fogadnunk, míg végleges hajlékot nem tudunk számára nyújtani.

ÁLLANDÓ ADVENT

Mindezek pedig egy alapvető felismeréshez vezethetnek el bennünket: az ember, akkor is, ha még csak keresi Istent, akkor is, ha még csak ismerkedik Vele, és akkor is, ha már megtalálta Őt és minden igyekezetével azon fáradozik, hogy az Ő útján járjon és a Neki tetsző életet élje, valójában állandó adventben él. Ezért több számunkra az advent, mint az a négy hét, mely a karácsonyt, az együtt ünneplést, a kántálást és az ajándékbontást

előzi meg. Talán a legjobb példa erre Magdalai Mária, aki nemcsak hogy adventben élt, hanem igazából az élete maga volt az advent.

A Magdalából származó Mária személyére nagyon sok többletjelentés rakódott rá a keresztyén hagyományban, annak ellenére, hogy ezek nem bibliai eredetűek, tehát félreértelmezések vagy tévedések. Nem volt megtért prostituált, gyermekei sem születtek Jézustól, és nem ő volt az a bűnös asszony, aki Simon lakomáján könnyeivel mosta és hajával szárította meg Jézus lábát. A Szentírást olvasva alig néhány alkalommal találkozhatunk vele, mégpedig:

Lukács evangéliumában, a 8. fejezet második versében arról tudósít minket a szentíró, hogy Jézust a tizenkét tanítvány mellett még néhány asszony is kísérte, aki-

ket Jézus gonosz lelkektől és betegségek-től szabadított meg. Köztük van Mária is, akinek mellékeve magdalai, és akiből „hét ördög ment ki”. Nem tudjuk, hogy pontosan mikor történhetett ez az eset (valószínűleg Krisztus működésének első felében), ahogyan azt sem, mennyi idős lehetett Mária, amikor Jézus a hét ördögöt kiűzte belőle. Viszont ez a rövid megjegyzés is rávilágít arra, hogy Mária életének első része advent volt, hiszen elképzelhetetlen lelki gyötrelmek és talán testi szenvedések vagy betegségek között kellett várnia azt, aki megszabadítja őt mindettől. És nem volt más, aki megszabadíthatta volna, egyedül csak a Szabadító. Gyógyulását követően pedig Jézusnak szentelte életét.

ELJÖN AZ ÚR

Azt gondolhatnánk, hogy ezzel véget is ért Mária adventje, azonban Márk 15-ben azt olvashatjuk, hogy más asszonyokkal együtt tanúja volt Jézus keresztre feszítésének, később pedig azt is megfigyelte, hogy hová temették el Jézust. Nem tudom elképzelni, hogy mit érezhetett abban a pillanatban, amikor emberi szemmel nézve minden, ami

előbb gyógyulást, majd értelmet adott életének, elveszett. De azt nagyon is gyakran láthatjuk, mi történik olyan embertársainkkal, akik úgy érzik, minden elveszett... Mária azonban nem így reagál, és erre csak egy magyarázatom van: számára az advent folytatódik, és lelkének teljes erejéből hiszi, hogy nem kell semmit sem megtalálni, hiszen semmi sem veszett el – az ember lehet, hogy távozott az élők sorából, de az Úr eljön.

Azért láthatjuk őt Márk evangéliuma 16. részében Máriával, a Jakab anyjával és Saloméval keneteket vásárolni és a szombat elmúltával a sírhoz sietni, mert számára a szolgálatnak még koránt sincs vége, mert továbbra is gondoskodni akar arról, aki az életét megmentette. Ezért megadatik neki az az ajándék, amelyért, ahogy mondani

szokás, mi magunk talán a fél karunkat is odaadnánk: elsősk között lehet szemtanúja az üres sírnak és Krisztus feltámadásának, és elsőként viheti az evangéliumot az összetört és rettegő tanítványoknak: feltámadt!

De a legszebb mégis az a pillanat, amelyet az üres sírnál él át, és amelyet János a következőképpen örökített meg: „Jézus megszólította: Mária! Ő pedig megfordulva azt mondta neki héberül: Rabbóni (amely azt jelenti: Mester)! Jézus azt mondta neki: Ne érints engem, mert még nem mentem fel az Atyához, hanem menj az én testvéreimhez, és mondd meg nekik, hogy felmegyek az én Atyámhoz és a ti Atyátokhoz és az én Istenemhez és a ti Istenetekhez.” (Jn 20,11–17).

Ezzel pedig mintegy megerősítetik adventjében, és megerősítetik egész életére nézve, hisz beteljesedni látja a krisztusi ígéretet – az Úr el fog jönni.

Karácsony előtt csak azt kívánhatom minden kedves olvasónak, hogy Krisztus eljövetele nék bizonyossága és Jézus szívünkbe fogadása ragyogja be nemcsak ünnepünket, hanem életünk minden napját is.

(Ez egyszeri és különleges történet. Rövidesen új történet kezdődik.)

A gályarab prédikátorok rövid története (3.)

(Folytatás lapunk előző számából)

„Mert életünk folyamán szüntelen a halál révén állunk Jézusért, hogy Jézus élete is láthatóvá legyen halandó testünkben.” (2Kor 4,11) (Körmendi György barsi lelkész jelmondata)

A NÁPOLYI GÁLYARABSÁG

1675. május 7-én érkeztek meg a gályákra szánt foglyok Nápolyba, de már csak harmincan, másnap egyenként 50 aranyon adták el őket a gályákra. A nyilvántartásba vételnél mindent felírtak (apjuk, anyjuk nevét, hazájukat), csak egyet nem, amit egyébként szokás volt: eladásuknak okát.

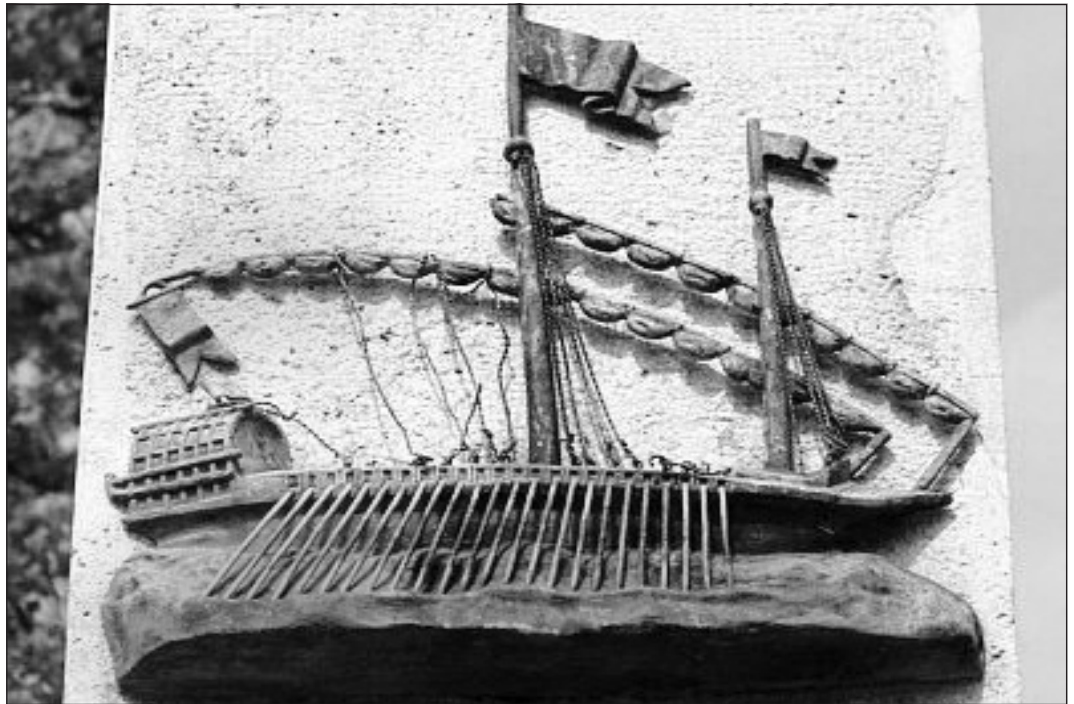
Csergő Bálint megjegyzi, hogy Neapolisban nemes embereket eladni nem volt szabad, márpedig közülük majd mindenki nemesi származású volt... Továbbá a tisztek is értetlenkedtek: mit csináljunk ezekkel – kérdezték, mindegyik csupa csont és bőr.

Itt kimondhatatlan szenvedések vártak rájuk. A forró napsütésben az evezőpadokhoz láncolva, török, fekete-afrikai és más pogány rabszolgák között kellett nekik félmeztelen dolgozni és sokszor étlen-szomjan a korbácsütéseket szenvedni. A súlyos evező, melyhez a foglyok hatosával voltak láncolva, minden rántásra majd a karjukat tépte ki, ha szemközt kapták a hullámokat. A szájukat is felpeckelték, hogy ne jajgathassanak. Nemegetsz napi tizenöt óra hosszat is eveztek egyfolytában. Láncokról soha fel nem oldották őket. Étkézéskor némi korpát, kását vagy zabot öntöttek eléjük egy vályúba. Természeti szükségüket is ott kellett elvégezniük, amiért rettenetes bűz terjengett körülöttük.

Ezt a sorsot szenvedték a prédikátorok kilenc hónapon át, ahogyan Csergő Bálint írja: „minden emberi segítségtől és vigasztalástól megfosztva, éhezve, szomjúhozva, szidalmaztatva, még az oktan állat természetét is felülmúló erőszakos munkában, mezítelen testemre mért ütéseken, éjjel-nappali rettegésben, testemnek, lelkemnek gyötrelmeiben.” Mindezen testi kínok mellett a lelkiek sem szüntek meg, ahogy Csergő Bálint fogalmaz ugyancsak, mint valami ártalmas bogaraknak serege, térítő barátok és jezsuiták is özönlöttek rájuk, kik hitehagyás fejében ígértek nekik szabadulást.

SZABADULÁS

A gályarabok szenvedéseik közben egyre-másra írták a leveleket a szabadulásban bízva a gyülekezetekhez, befolyásos emberekhez; a segítség azonban nem Magyarországról érkezik, hanem külföldről. Két nápolyi testvér, Weltz György és Filep, valamint egy velencei orvos lelkész, Zaff Miklós járt

közben érdekükben. Ők voltak azok, akik a leveleket eljuttatták a rendeltetési helyükre, és ők maguk is írtak a gályarabok érdekében Svájcba, Angliába, Hollandiába.

Az ügyük nagy visszhangot keltett Európa protestáns országaiban. Gyűjtés indult kiszabadításuk érdekében, és ez többszöri kísérlet után végül a holland Michiel de Ruyter admirálisnak sikerült. A hollandiai hajóhadat a spanyoloknak a franciák elleni megsegítésére küldte a holland kormány, azzal az utasítással, hogy szabadítsák ki a magyar gályarabokat. De Ruyter a nápolyi alkirályllyal megvizsgáltatta a szenvedők ügyét, s az kimondta: „A jelenleg fogva tartott lelkészek és tanárok ártatlanok, s minden további kérsedelem nélkül szabadon bocsátandók.” (Valószínűleg a nagy tekintélyű és katonai erővel érkező admirálisnak nem mert nemet mondani az alkirály.)

1676. február 11-én szabadul meg a még életben lévő 26 hitvalló a gályák okozta szenvedésektől. Másnap Ruyter tengernagy fogadja őket hajóján, ezekkel a szavakkal: „Éltemnek minden rendiben sok győzelmem volt ellenségeim felett, de mindeniknél nagyobbra becsülöm ezt, amellyel Krisztusnak ártatlan szolgálait az elviselhetetlen teher alól kiszabadítottam.” Harsányi István rimaszombati lelkész hálálkodását pedig a következő szavakkal háritotta el: „Mi itt csak Istennek voltunk eszközei, Istennek adjatok hálát.”

A hollandok hajói folytatták útjukat a háborúba, így átrakták a gályarabságot túlélő hitvallókat egy éppen Velencébe tartó angol kereskedelmi hajóra, a Szent Margit fedélzetére, s ők ezután 1676. április 24-én léptek ismét szárazföldre, mégpedig Velencében. Itt az érdekükben addig is sokat fáradozó Zaff Miklós fogadta őket. Néhány napig tartózkodtak itt pihenés céljából, valamint a

beteg felgyógyulása érdekében – egészen pontosan május 10-ig.

A gályarabságot szenvedett prédikátorok Magyarországra nem térhettek vissza – mert kiszabadulásuk fejében az erre vonatkozó kötelezvényt a holland követnek Bécsben alá kellett írnia. Mivel ez kötötte őket, Svájc felé vették az irányt. Háromheti út után érkeznek meg Zürichbe. Öten az úton elmaradtak a kimerültség miatt.

Itt szívélyesen fogadták őket. Kocsi Csergő Bálint Hottinger János Henrikhez került, a héber nyelv tanárához, s az ő vendégszeretetét élvezte egészen 1677. szeptember 28-ig, tehát 16 hónapon át. Itt a vendéglátók kérésére társai azzal bízták meg, hogy írja meg szenvedéseiknek történetét, majd ebből felolvasásokat tartott. Ezután még egy Lavater János nevű tanár kérésére megírta saját rövid életrajzát, s annak mottójául ezt választotta: „Az Úr az én erősségem, én bástyám és menedékem a nyomorúság idején.” (Jer 16,19) Ezt a munkát latin nyelven írta, s csak 1866-ban jelent meg magyarul Bod Péter fordításában, „Kösziklán épült ház ostroma” címen.

Több hónapi svájci tartózkodás után – miután többször próbáltak I. Lipót királytól engedélyt kérni a visszatérésre, sikertelenül – elhatározták a prédikátorok, hogy engedély nélkül is visszatérnek a magyar hazába. 1676. október 30-án hagyta el az utolsó csoportjuk Zürichet, csak Csergő Bálint vált ki közülük. Ő nyugatnak indult, és a bázeli egyetemre iratkozott be. Itt 6 hónapot töltött, majd rövid ideig Genfben is tartózkodott és Angliába is készült, ám végül mégis erőt vett rajta a honvágy és 1678 augusztusában visszaindult Magyarországra, három évvel és négy hónappal az után, hogy elhagyta hazáját.

(folytatása következik)

Idősek napja és hagyományőrző istentisztelet

A völcsöki református gyülekezet ünnepélyes színekbe öltözött október 20-án. A délelőtti istentisztelet keretében a szépkorúakat köszöntöttük, az immár hagyománnyá vált őszi idősek vasárnapja alkalmával.

Mai nyüzsgő világunkban nem szabad elfelednünk a múltunkat és azokat az embereket, akik fejlődni segítettek, értük minden nap hálát kell adnunk. „*És adjatok hálát Istennek, az Atyának mindenkor mindenért, a mi Urunk Jézus Krisztus nevében.*” (Ef 5,20) Jőmagam is részt vehettem az alkalmon, s elmondhatom, hogy nagyon különleges volt. Az istentiszteleten Lovász István, a gyülekezet egyik korábbi lelkipásztora hirdette az ígét, buzdítva az időseket a kitartásra és a hűségre. A gyülekezet ifjúsága is köszöntötte a szépkorúakat egy énekkel, majd átvonultunk az új gyülekezeti szeretetházba, és szeretetvendégségben részesülhettünk mindnyájan. Az idős testvéreinknek alkalmuk volt beszélgetni a lelkipászorokkal és egymással, nosztalgizva az elmúlt időkről. A csoportkép elkészítése után egy kis olvasnivalót adtunk át ajándékba a 70 évet betöltötteknek. „*Krisztus beszéde lakjék bennetek gazdagon úgy, hogy tanítsátok egymást teljes bölcseséggel, és intsétek egymást zsoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel; hálaadással énekeljétek szívetekben Istennek. Amit pedig szóltok vagy tesztek, mind az Úr Jézus nevében tegyétek, hálát adva az Atya Istennek őáltala.*” (Kol 3,16–17)

A délutáni istentiszteleten, a nőtestvérek hozzájárulása által, újabb ünnepi alkalmat

tarthatott a gyülekezet. Szeptemberben a „Varrd magad a viseleted” program elérkezett Völcsökbe is, s ennek keretében szebbnél szebb ruhákat varrt több mint 45 nőtestvér. A kezdeményező Szabó Enikő gyülekezeti tag volt, Szász Irén segített az ötlet megvalósításában. A hagyományok megőrzése nagyon fontos a falu magyar lakossága számára. A nőtestvérek ezen az istentiszteleten vették fel először a frissen elkészült népviseletet, és azok is csatlakoztak hozzájuk, akiknek már régebről volt hasonló viseletük. Az istentiszteleten részt vettek vendégeink: Kovács Irénke szenátor asszony, Seres Dénes parlamenti képviselő, Szilágyi Róbert István megyei önkormányzati elnök, Bálint Ervin,

Szilágycseh polgármestere és más helyi és megyei vezetők. Számomra is felemelő érzés volt részt venni ezen az alkalmon. Az igehirdetésben a lelkipásztorunk, Ádám Zsolt, felhívta rá a figyelmünket, hogy komolyan meg kell vizsgálni a Szentírás alapján, mely hagyományaink elengedhetetlenek, melyek közömbösek hitünk szempontjából, és melyek elvetendőek, mert ellentétesek hitünkkel. Az alkalmat szeretetvendégség követte. Sok más finomság mellett a nőtestvéreink által készített, kemencében sült kalácsot fogyaszthattuk el.

Hálát adunk Istennek, hogy megvalósíthattuk ezeket az alkalmakat.

ERDEI ISTVÁN

Anyaság és lelki lélegzetvétel

Biharvajda rendhagyó közösségi alkalomnak adott otthont szeptember 7-én – az élő ige éve keretében –, a Bihari Református Egyházmegyében immár harmadjára. A találkozóra ezúttal főleg a környező gyülekezetekből érkeztek az édesanyák (de édesapák is) és gyermekeik, hogy az élő Ige köré gyűlve együtt lehessenek.

A debreceni Gál-Győri Márti református lelkipásztor által vezetett éneklés és az elveszett bárány bibliai történetét színesen-mozgalmasan megelevenítő áhítat mindjárt a legelején segített az egész napra ráhangolódni. Ezt követően az érdeklődő felnőttek, szülők a templomba elvonulva Gondáné Paszternák Klára debreceni pedagógus tartalmas előadását hallgathatták meg az önmagunkkal és gyermekünkkel való kapcsolatáról. Eközben a Dobozy Mihály gyülekezeti házban maradt gyermekek számára Az árkot ugró legényke történetét elevenítették meg a debreceni Fabula et Figura Műhely bábművészei, Kustár

Gábor és Almási Zsuzsanna (egyébként szintén lelkipásztorok és tanárok), Horváth Zsuzsi népzene-sz társuk közreműködésével. A közös ebéd után a gyermekek nagy élvezettel vetették bele magukat az agyagozásba. En-

nek a tevékenységnek a sikerét a hazavihető, spontán született kis alkotások is mutatják. Végül Gál Álmós debreceni fazekasmester nem csupán a korongozás kulisszatitkaiba vezette be a gyermekeket, hanem a saját, személyes biznyságtételét is beleszötte ismertetésébe. Az edénykészítés ősrégi módjának bemutatásával és a folyamat egy-egy fázisához fűzött lebilincselő magyarázataival tette az agyag, a korong és az elromlott edény által nagyon szemléletesé azt a jeremiási üzenetet, hogy Isten nem eldobni, hanem átformálni akarja az ő népe – és minden ember – elrontott-elromlott életét.

Istennek legyen hála az új tanév előtti „lélegzetvételnél” kis szünet kegyelméért, amelyet ez a találkozó is nyújtott nekünk, szülőknek és gyermekeknek egyaránt! A mindennapokból való ki- és közösségbe való bekapcsolódás lehetőségéért, a találkozásért, beszélgetésekért, élményekért, lelkeket gazdagító minden áldásáért!

KONDOR ENDRE

Kövek, terek, templomok

Református magyar vagyok című kórusénekekkel – Tóth Júlia vezényletével – kezdődött az érmelléki Csokalyon a reformáció emlékünnepe október 31. délutánján.

Rácz Erzsébet szavalata után Fazakas Ildikó csokalyi lelkipásztor a Róm 1,17 mentén – az igaz ember pedig hitből él – fejtette ki, hogy mi olyan különleges ebben az emléknapon. 1517-ben Luther Márton 95 tételével vitába szólította az egész világot az üdvösség tekintetében, megfogalmazva azt az öt „solát”, mely egyedül az örökélet útja. A reformáció elindítója valójában Isten volt – mondta az igehirdető, hiszen egyszerűen nem tudott belenyugodni abba a ténybe, hogy megromlott az emberrel való kapcsolata. A reformátorokat használta fel arra, ami ma is az ünnep lényege: az ige győzelmére.

Református hitünk nem magánügy, hanem egy létforma, amelyet a Biblia magyar nyelvre fordítója, Károli Gáspár hozott érthető közelségbe magyar népünkhöz. Károli az 1500-as évek végi pestisjárványban elvezítette feleségét és három kisgyermekét, s e

fájdalomban született meg lelkében az elhárítás, hogy „magyar ruhába kell öltöztetni” a Szentírást. Ez a hit kimagasló példája – a mélységben felemel, a magasságban hálára indít.

507 év távlatából akkor vagyunk méltó utódok, ha vágyunk az ige hallgatására, nem hagyjuk el a templomot, örömmel énekeljük énekeinket – zárta áhítatát az igehirdető.

A Sola Fide Közösségi és Kulturális Egyesület ünnepi műsora következett, illetve

Fórián Andreának, az egyesület vezetőjének rendhagyó fotókiállítása Wittenberg templomairól, főteréről, Luther Mártonról. A Sola Fide előadói: Boros Beatrice – ének, zongora; Thurzó Sándor József – mélyhegedű; Füzesi Edit – ének, gitár; Füzesi Eszter – ének; Szabó-Füzesi Henrietta – ének; Szabó Dániel – furulya.

Méltó megemlékezés részesei lehettünk mindazok, akik ott voltunk. Soli Deo gloria!

ARDAI ERIKA

Az időseket köszöntötték

Koltó-Katalinban idén sem maradt el az idősek, valamint az 50 éve házasságban élők köszöntése.

Az idősek világnapjához, október elsejéhez közel eső vasárnap ünnepi istentiszteleten jelentek meg a bibliai korhatárt – „a mi esztendeinknek napjai hetven esztendő, vagy ha feljebb, nyolcvan esztendő” (Zsolt 90,10a) – megért gyülekezeti tagok és a jubilálók. (Az ENSZ Közgyűlése 1990. december 14-én, 45/106. számú határozatával mondta ki: október elseje legyen az idősek világnapja.)

Ez alkalommal Boros István nyugalmazott belényesújlaki lelkipásztor, helyettes esperes Jn 5,1–9 alapján hirdette Isten ígését. Az igehirdetés tételmondatát a textus alapján az idősekre nézve így határozta meg: „nincs emberem, de van Istenem”. A szószéki szolgálat után Ecsedi Árpád helyi lelkipásztor megköszönte a lelki magvetést, és Isten áldását kérte a nyugdíjas szolgatárs életére, majd a 31. zsoltárból vett idézettel köszöntötte az egybegyűlteket, és imádkozott a jubiláló párokért. Az aranylakodalmasok emléklapot vettek át, a helyi önkormányzat nevében Csendes Lajos polgármester szerény ajándékkal és virággal lepte meg őket.

A templomi együttlétet szépen keretezte a gyülekezeti kórus szolgálata.

Végül a művelődési házban terített asztal várta a közel 150 résztvevőt, s a helyi nyug-

díjasklub tagjainak fellépése szórakoztatta az egybegyűlteket.

Az esemény tömör összefoglalása után néhány – a témába vágó – gondolatot szeretnék a tisztelt olvasókkal megosztani.

Csiky Gergely drámaíró szerint „a fiatalág olyan hiba, amely napról napra kevesbedik”. Ez a filozófiai mélységű kijelentés világosan mutatja, hogy a keresztyén emberi élet végső célja – különösen az életkorban előre haladva – idejében felkészülni arra, hogy egyszer mindnyájunknak meg kell jelennünk Krisztus ítélőszéke előtt. Való igaz az is, hogy az évek, évtizedek múlásával „kevesbedik” az ifjúi hév, lendület, munkabírás. Ám ebből nem következik, következhet, hogy az idős ember, ha kevesebbet tud tenni, kevesebbet is ér. Számos példát találunk arra nézve, hogy idős, megfáradt, sokat harcolt emberektől nemcsak élettapasztalatot, életbölcsséget, megfontoltságot, hanem jó kedélyt, vidámságot, szellemességet is lehet tanulni.

Mit ér tehát az ember, ha vén? – nagyon kedvelem ezt a Biblia által sokat használt jelzót – teszem fel gyakran magamnak is a költői kérdést. A válasz egyszerű – legalábbis a hívő ember számára –: ha Krisztusban van, akkor a vén ember is sok mindenre képes lehet, ajándéku szolgálhat szeretteinek. Ezt a választ nem saját kútfőből merítem, az idős Páltól idézem, aki Filemonhoz írt levelében vallja be magáról egyetlenegyszer, hogy

megvénhedett: „...Pál, a megvénhedett, most pedig foglya is a Jézus Krisztusnak... írtam az én kezemmel... reménylem, hogy a ti imádságaitokért néktek ajándékozatom.” (1,9.19.22) A levelet fiatalok és idősek számára egyaránt elolvasásra ajánlom.

Mindent egybevetve: túl hetvenen is igyekezzünk jól gazdálkodni az Istentől kapott kegyelmi idővel, hitvallásszerűen idézni ugyancsak Pált: „Mindenne van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít.” (Fil 4,13)

Végül utolsó utáni gondolatként – október 6. jegyében – a Koltó hírnevét megalapozó Teleki Sándorra szeretnék emlékeztetni, aki a maga megért bibliai korával a lélekemelő esemény kapcsán az égiekkel bizonyára együtt örült.

VARGA KÁROLY

Emléktábla-avatás Ákoson

Október 27-én gyönyörű őszi vasárnapra ébredt Ákos közössége. A hívek közelből és távolból az Árpád-kori református templomba igyekeztek. Több mint száz vendég érkezett a dr. Dobai István születésének 100. évfordulója alkalmából megszervezett emléktábla-avató ünnepségre.

A Történelmi Vitézi Rend zászlós bevonulásával kezdődött az ünnepi istentisztelet. A helyi lelkipásztor szolgálata után Juhász Tamás teológiai professzor hirdetett ígét a Mt 5,9 alapján: Boldogok, akik békét teremtenek, mert ők Isten fiainak mondatnak. Múltra, jelenre és jövőre tekintő igei üzeneteket kaphattak a jelenlevők. Az egyházközség kórusának szolgálata, valamint a The One Way helyi ifjúsági zenekar éneke emelte az ünnepi hangulatot.

Istentisztelet után Tabajdi György Pál, a Dobai István társaság alapító tagja köszöntötte a vendégeket, és dr. Lönhárt Tamás egyetemi docens előadása hangzott el Dobai István életútjáról. A néhai református presbiter, nemzetközi jogász, jogbölcész, egyházkerületi főgondnok 1924-ben született, és 97 évesen, 2021-ben hunyt el. 1956-ban az erdélyi kérdés békés, méltányos megoldását dolgozta ki ENSZ-beadványában, s ezért a

Securitate életfogytiglani kényszermunkára íteltette. Hazaszeretete és nemzethűsége példaértékű.

A nemzeti ima eléneklése után a szép számú gyülekezet a Siloám ház utcai oldalára vonult ki dr. Dobai István emléktáblájának leleplezésére. Szekeresi Nagy István és Tabajdi György Pál, a Dobai István Társaság két alapító tagja, az emléktábla kezdeményezői leplezték le Pintér Attila szobrászművész munkáját. Itt elsőként dr. Szili Katalin miniszterelnöki főtanácsadó mondott beszédet, kiemelve az összefogás elengedhetetlenségét a magyarság megmaradásaért. Majd dr. Tőkés László, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület volt püspöke, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács elnöke szólott az egybegyűltekhöz. Arra bátorított, hogy Dobai István példája indítsa bennünket is felelősségteljes kiállásra népünk javáért.

Dr. Sipos Gábor történész, egyetemi tanár beszéde után Tófalvi Zoltán történész gondolatait Tabajdi György tolmácsolta, végül Szilágyi Árpád, dr. Dobai István egykori rabtársa köszöntötte az egybegyűlteket, s szavalt el Sajó Sándor Magyarnak lenni című versét.

A beszédek után koszorúzás következett. Az együttlét szeretetvendégséggel és közös

ebéddel zárult a gyülekezeti házban és a művelődési házban.

Áldott alkalom volt. Köszönetet mondunk az ákosi közösségnek és mindenkinek, aki adományaival, segítségével, jelenlétével hozzájárult az ünnepséghez. Istené a dicsőség mindenért!

GÁL LÍDIA

Hálát adtak a felújított templomért

(Folytatás az 1. oldalról)

Az 1802–1806 között épült istenháza az elmúlt két évszázad során többször is megújult. A kőkarzatra felvésett dátumok szerint 1848-ban, 1874-ben, 1975-ben, 2003-ban és legutóbb 2022–2024 között.

A hálaadó ünnepség során az elmúlt években elvégzettekért mondtak köszönetet. Sikeresen bevezetni a templomba a fűtést és villamosítani a három harangot. A toronyóra is új meghajtást kapott. 2020-ban kívül-belül leverték a vakolatot, s a nedves, salétromos falak mintegy három nyáron át száradtak. A tető és a torony bádoglemezeit felújították. 2022-ben a templombelsőt tatarozták. A falakat lélegző vakolattal vakolták vissza, a járőfelületre terméskő került. Megújult a kőkarzat és a szószékfeljáró, megjavították a padokat. A templom a karzatokon levő padokkal együtt 500 férőhelyes. 2023-ban a templomhajó külső felújítása folyt, és új, kézzel varrott terítők készültek. 2024-ben a 30 méter magas torony teljes felújítása következett. A szükséges összeg jelentős része a bukaresti vallásügyi államtitkárságtól érkezett, de a gyülekezet önrésze is kimagasló volt. Támogatást kaptunk a börvelyi polgármesteri hivaltól és a holland testvérgyüle-

kezettől is. A kivitelező cég a szatmári Tarr RaggBau építővállalat volt.

Tolnay István esperes a Jel 3,12 igeverssel köszöntötte a hálát adó közösséget: „Aki győz, azt oszloppá teszem az én Istenem templomában, és ott marad örökké, felírom rá az én Istenem nevét és az én Istenem városának, az új Jeruzsálemnek a nevét, amely a mennyből száll alá az én Istenemtől, és az én új nevemet.” Sok minden kellett ennek a

templomnak a felújításához, különböző helyekről érkező támogatások, de mindezeknél sokkal fontosabbak azok az emberek, akik ennek a gyülekezetnek a tartóoszlopai: gyermekek és idősök egyaránt. Bennük van a jövő, ők azok, akik évtizedek múlva, ha kell, újra fel tudják újítani a templomot.

Kátai Tibor házigazda lelkész az 1Sám 7,12 igeverset idézte: „Mindaddig megsegített minket az Úr”. Azt kívánta, hogy legyen a megújult imádság háza az a hely, ahol az egy, örökkévaló, igaz Istent imádják; ahol Isten élő igéje szól magyarul; ahol az emberi lelkek lecsendesednek, megnyugodnak, bűnbocsánatot nyernek, feltöltődnek; ahol a közösség tudja ápolni hagyományait.

Az ünnepségen üdvözlőbeszédet fogalmazott meg Pataki Csaba, a Szatmár Megyei Önkormányzat elnöke, Vincze Loránt európai parlamenti képviselő, Azurák Krisztián helyi polgármester, Kiss Zoltán főgondnok és Geke Doktor, a holland testvérgyülekezet képviselője. Igei köszöntőt mondtak a meghívott lelkipásztorok. Az eseményt a templomban a börvelyi vegyes kar énekei, valamint a vallásórások és ifjak énekei, a kultúrotthonban pedig a Gyöngyvirág néptáncsoportnak a táncai színesítették.

SEBESTYÉN ELEK ELŐD

Együtt az agydaganatos kisfiúért

Imádkozzunk

a daganatos betegséggel küzdő POZSONYI SÁMUEL NOELÉRT!

„Hallgass, Uram, imádságomra, és figyelj könyörgő szavamra! A nyomorúság idején hozzád kiáltok, mert te meghallgatsz engem.” Zsoltárok 86,6-7

Adományával Ön is segíteni tudja a kisfiú kezelését:

Pozsonyi Samuel-Noel
BANCA COMERCIALA ROMANA (BCR)
RO 31RNCB022218053179000

Összefogással, adományainkkal, imáinkkal mindannyian segíteni tudunk Pozsonyi Melinda református vallásnő súlyosan beteg kisfián, Pozsonyi Sámuel Noelen, akinél augusztusban agydaganatot diagnosztizáltak.

A kisfiút augusztus óta a kolozsvári gyermek-onkológián kezelték. Egy daganatot kioperáltak, de még van két rákos daganat. A szervezete folyamatosan leépül, már tolószékbe kényszerült. Németországi kezelés jelentene esélyt az életben maradásához. Jelenleg a kölni klinikán kezelik génterápiával, amelyet injekciók formájában alkalmaznak. Ez több tízezer euróba kerül.

Több gyülekezetben is imalánc indult a kisfiú gyógyulásáért, és egyben adománygyűjtés is a gyógykezelések fedezésére. Ha Ön is szeretné támogatni a kisfiú kezelését,

adományát az alábbi bankszámlaszámokra utalhatja át:

1. Pozsonyi Samuel-Noel,
BANCA COMERCIALA ROMANA
(BCR), RO31RNCB0222180531790001

2. Kicsi Noelért Egyesület (ASOCIATIA
PENTRU MICUTUL NOEL)

Adószám: 42065170
Bankszámlaszám LEJ: IBAN RON:
RO06BTRLRONCRT0532233602

Bankszámlaszám EUR: IBAN EUR:
RO53BTRLEURCRT0532233602

Banca Transilvania, Agentia Valea lui
Mihai Cod SWIFT: BTRLRO22

Isten gazdag áldása legyen minden jólé-
kű adományozó és imádkozó életén!

SEBESTYÉN ELEK ELŐD

FRICSKA

A doboz

Egy kislány karácsonyi csomagot készített. Egy dobozt csomagolt be drága aranypapírba. Aránytalanul sok papírt használt fel, sok színes zsinórt és díszeket.

– Hát te meg mit csinálsz? – kérdezte feddő hangon az apja. – Pazarolod a drága papírt, mintha te vetted volna.

A leány sírt, félrehúzódott egy sarokba. A dobozt a szívéhez szorította. A szentestén, amikor a család tagjai megajándékozták egymást, odaadta apjának a szeretettel becsomagolt dobozt.

– Papi, ez a tiéd.

Az apa elérzékenyült. Talán nagyon kemény volt. Végeredményben az ajándék az övé. Óvatosan felbontotta a csomagot, türelmesen összehajtogatta az aranyos papírt, és nagy meglepetésére látta, hogy a doboz üres.

– Te az egész drága aranypapírt egy üres dobozra fecsérted?

A leány okos, nagy szeméből kigördültek a könnyecsek, és így szólt:

– Papi! Nem is üres a doboz. Egymillió pusztit tettem bele.

A férfi azóta is az irodában az íróasztalon őriz egy cipősdobozt.

– Hiszen ez üres – mondják a kollégái.

– Egyáltalán nem! A kislányom szeretete van benne! – válaszol a büszke édesapa.

BRUNO FERRERO

	ISTEN-TAGADÓ	RÉZÜST KÖZEPE	SPANYOL AUTÓJEL	BORSODI TELEPÜLÉS	A BIT JELE	
1						E
VARRÓ-ESZKÖZ			OMÁNI AUTÓJEL		ELLENÁLLÁS JELE	
LENMAG!		ELŐTT; LATINUL	AZ AIDA NYITÁNYA!		TANULÓ VEZETŐ	
ZENE-DARAB!		TÜZELT				
	2	OMÁNI AUTÓJEL	HELTAI NŐALAK		A KÁLIUM VEGYJELE	
			LIBIAI LÉGITÁRS.		INDIÁN NÉPCSOPORT	
KELLEMES				BÉGETŐ ÁLLAT		
				TESLA, RÖVIDEN		
OMÁNI AUTÓJEL		NEWTON RÖVIDEN	IFJÚSÁGI TV-MŰSOR		REMIZ BEJÁRATA!	
		KELVIN	A SUGÁR JELE		ELŐTAG: PETA-	
	A				TEST-TARTÁS	

Segítségre van szüksége vagy segíteni szeretne?

Hívjon bizalommal hétfőtől péntekig 15-20 óra között!

TELEFONOS SZERETETSZOLGÁLAT

0265 55 55 55

Kolozsvár • 2009
Marosvásárhely • 2011
Nagyvárad • 2021

www.telsz.ro
office@telsz.ro
telsz

HARANGSZÓ

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapja
ISSN 1221-0323

www.facebook.com/harangszo

Felelős szerkesztő és hirszerkesztő: Erdei-Árva István Béla. Tördelőszerkesztő: Petrikó Ildikó. Korrektor: Megyesi Antónia. Szerkesztőbizottság: Csúry István, Gitea-Szabó József Levente, Fábán Tibor, Jakó Sándor Zsigmond, Póti Eduárd-János, Tötös Beáta, Varga Botond, Wagner Erik. Szerkesztőségünk postacíme: Nagyvárad, Sulyok István u. 9. sz. Bihar megye, irányítószám: 410202. Tel.: 0765-926002, 0259-435386. E-mail: harangszo.ujtag@gmail.com Honlap: www.krek.ro, www.facebook.com/harangszo, www.harangszo.ujtag.wordpress.com. Készült a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Szent István Ábrahám Nyomdájában. Felelős vezető: Wagner Erik. A lap terjesztése a lelkész hivatalkon keresztül történik. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező írásokat rövidített és szerkesztett formában közölje. Meg nem rendelt kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.